

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅՈՒՆ

ԼՈՒՌԻ ՄԱՐԶ

ՇԵՆԱՎԱՆ ՀԱՄԱՅՆՔԻ

2017-2021 ԹՎԱԿԱՆՆԵՐԻ

ԶԱՐԳԱՑՄԱՆ ՀՆԳԱՄՅԱ

ԾՐԱԳԻՐ (ՀՀԶԾ)

Ներկայացվել է համայնքի ղեկավար Գարուշ Դունամալյանի կողմից

Հաստատվել է համայնքի ավագանու 20.12.2016թ.-ի թիվ 26 որոշմամբ
(նիստի ամսաթիվը)

ՇԵՆԱՎԱՆ 2017թ.

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹՅՈՒՆ

Ներածություն.....	3
1. Համայնքի իրավիճակի բնութագրում, վերլուծություն և գնահատում.....	6
2. Համայնքի տեսլականի, ռազմավարության և ՀՀԶԾ-ի հիմնական նպատակների սահմանում.....	21
3. Համայնքի տարածքում նախատեսվող (շարունակվող) հանրապետական և մարզային, միջհամայնքային համագործակցության և այլ ծրագրերի ու միջոցառումների ներկայացում.....	23
4. Համայնքի ֆինանսական իրավիճակի վերլուծում, գնահատում և կանխատեսում....	25
5. Համայնքի ոլորտային ծրագրերի ցանկի կազմում և առաջնահերթությունների սահմանում, միջոցառումների նկարագրություն.....	30
6. Համայնքի սեփականություն համարվող շենքերի, շինությունների և հողամասերի օտարման հնգամյա ծրագիրը.....	47
Եզրափակում.....	47
Հավելված 1. Համայնքի հիմնական ցուցանիշների սահմանում և գնահատում.....	50

ՆԵՐԱԾՈՒԹՅՈՒՆ

ՀՀ Լոռու մարզի Շենավան գյուղական համայնքի 2017-21թթ. զարգացման հնգամյա ծրագիրը (ՀՀԶԾ) մշակվել է՝ հիմք ընդունելով «Տեղական ինքնակառավարման մասին» ՀՀ օրենքով սահմանված՝ տեղական ինքնակառավարման մարմինների (ՏԻՄ-երի) իրավասություններն ու լիազորությունները նրանց գործունեության բնագավառներում (ոլորտներում), ՀՀԶԾ-ի մշակման մեթոդաբանական առանձնահատկությունները և ծրագրային հիմքերը:

ՀՀԶԾ-ն մշակելիս առանձնացվել և հաշվի են առնվել մեթոդաբանական հետևյալ չափանիշները՝

- համայնքի ֆինանսական կարողությունը.
- համայնքի բնակչության թվաքանակը.
- համայնքում առկա ենթակառուցյունները և մատուցվող ծառայությունները.
- համայնքում առկա վտանգները (ոիսկերը):

Ելնելով այն իրողությունից, որ համայնքը փոքր է իր բնակչության թվաքանակով և ֆինանսական կարողություններով, համայնքի ՏԻՄ-երն ի վիճակի չեն իրականացնել օրենքով իրենց վերապահված լիազորություններն ամբողջ ծավալով և բոլոր ոլորտներում: Այդ պատճառով սույն ՀՀԶԾ-ի բովանդակությունը պայմանավորված է համայնքի ռեսուրսային (մարդկային, գույքային, ֆինանսատնտեսական, տեխնիկական և այլ) հնարավորություններով, համայնքային ծրագրերի իրականացման և ծառայությունների մատուցման համար անհրաժեշտ ֆինանսական միջոցների և ենթակառուցվածքների առկայությամբ: ՀՀԶԾ-ում հնարավորինս հաշվի են առնվել նաև համայնքում աղետի բազմաբնույթ վտանգները (ոիսկերը), որոնց կառավարման համար նախատեսվել են որոշ գործողություններ ու միջոցառումներ:

Համայնքի 2017-21թթ. ՀՀԶԾ-ն մշակվել է՝ հիմք ընդունելով համայնքի նորընտիր ղեկավարի և ավագանու անդամների նախընտրական ծրագրերի դրույթները և նպատակ ունենալով հետևողականորեն բարեփոխումներ անցկացնելու ճանապարհով աստիճանաբար բարելավել համայնքի բնակչության սոցիալ-տնտեսական պայմանները:

ՀՀԶԾ-ն դիտարկելով որպես համայնքի ռազմավարական պլանավորման և մասնակցային կառավարման կարևորագույն միջոց, համայնքի ղեկավարին կից գործող խորհրդակցական մարմինը՝ ՀՀԶԾ-ի կառավարման հանձնաժողովը, փաստաթուղթը մշակելիս, հատուկ ուշադրություն է դարձրել և ձգտել, որպեսզի այն հնարավորինս համահունչ լինի գործողության մեջ դրված ՀՀ ռազմավարական, մարզային և տարածաշրջանային զարգացման ծրագրերին՝ ակնկալելով ՀՀ պետական կառավարման

մարմինների, քաղաքացիական հասարակության և մասնավոր հատվածի կազմակերպությունների հետ լիակատար փոխըմբռնում ՀՀԶԾ-ում ներկայացված խնդիրների առնչությամբ և արդյունավետ համագործակցություն՝ դրանց լուծման գործում:

ՀՀԶԾ-ի 1-ին բաժնում ներկայացվում է համայնքի սոցիալ-տնտեսական ընդհանուր և ոլորտային փաստացի իրավիճակի և համայնքի կողմից մատուցվող ծառայությունների բնութագրումը և վերլուծությունը՝ հաշվի առնելով ՀԶԲԾ-ի մշակման չափանիշների ազդեցությունը համայնքի ՏԻՄ-երի գործունեության ոլորտների կազմի վրա, համայնքում առկա սոցիալ-տնտեսական ենթակառուցվածքների ֆիզիկական վիճակի գնահատումը, դրանց շահագործման, պահպանման և նորոգման հետ կապված խնդիրները, ինչպես նաև դրանց զարգացման հնարավորությունների, կարողությունների ու ռեսուրսների վերլուծումը և գնահատումը: Համայնքի ընդհանուր և ոլորտային կարիքների գնահատման հիման վրա կազմվել է համայնքում առկա հիմնախնդիրների ցանկը՝ առանձնացնելով նրանք, որոնց լուծումը նպատակահարմար է ներառել սույն ՀՀԶԾ-ում՝ ելնելով համայնքի ռեսուրսային հնարավորություններից: Բաժնում ներառվել է նաև համայնքի ՈԻԹՀՎ-վերլուծությունը՝ հիմնվելով համայնքի իրավիճակի վերլուծության ու գնահատման արդյունքների վրա և ձևակերպելով համայնքի ուժեղ և թույլ կողմերը, զարգացման ներքին ու արտաքին հիմնական հնարավորությունները, համայնքին սպառնացող հիմնական վտանգները:

ՀՀԶԾ-ի 2-րդ բաժնում սահմանվում են համայնքի երկարաժամկետ տեսլականը, զարգացման ռազմավարությունը և սույն ՀՀԶԾ-ի հիմնական նպատակները:

ՀՀԶԾ-ի 3-րդ բաժնում ներկայացվում են պետության, միջազգային և տեղական դոնոր, քաղաքացիական հասարակության, մասնավոր հատվածի և այլ կազմակերպությունների կողմից համայնքում գալիք հինգ տարիների համար նախատեսվող (շարունակվող) հանրապետական, մարզային, տարածաշրջանային, միջհամայնքային համագործակցության և այլ ծրագրերը, գործողությունները և միջոցառումները:

ՀՀԶԾ-ի 4-րդ բաժնում ներկայացվում է համայնքի ֆինանսական վիճակի վերլուծությունը, գնահատումը և կանխատեսումը՝ ըստ համայնքի բյուջեի եկամտային ուղղությունների (սեփական եկամուտներ, պաշտոնական տրանսֆերտներ, փոխառու միջոցներ)՝ դիտարկելով նախորդ երկու և գալիք հինգ տարիների եկամտային ցուցանիշները:

ՀՀԶԾ-ի 5-րդ բաժնում ներկայացվում է համայնքի զարգացման ոլորտային ծրագրերի ընտրությունը, դրանց առաջնահերթությունների սահմանումը՝ ելնելով համայնքի իրավիճակի գնահատման արդյունքներից, բացահայտված կարիքներից ու հիմնախնդիրներից, ենթակառուցվածքների վիճակից և ՀՀԶԾ-ի հիմնական նպատակներից: Բաժնում ձևակերպվել և ամփոփվել են ՀՀԶԾ-ում ներառվող ոլորտային ծրագրերը՝ օգտագործելով ծրագրերի կազմման օրինակելի ձևը, ինչպես նաև ներկայացնելով

միջոցառումների նկարագրությունը, դրանց մոտավոր արժեքներն՝ ըստ գալիք հինգ տարիների:

ՀՀԶԾ-ի 6-րդ ֆաժնուժ ներկայացվում է համայնքի սեփականություն համարվող շենքերի ու շինությունների, հողամասերի օտարման քառամյա ծրագիրն՝ ըստ տարիների:

ՀՀԶԾ-ի եզրափակում ֆաժնուժ ներկայացվում են համառոտ մոտեցումներ՝ ՀՀԶԾ-ի իրականացման, մշտադիտարկման (մոնիթորինգի), վերահսկման և գնահատման, տարեկան հաշվետվությունների կազմման և քննարկման, ՀՀԶԾ-ում փոփոխությունների և (կամ) լրացումների կատարման, քննարկման և հաստատման գործընթացների վերաբերյալ:

- áéá· Û³ Ý çñÇ ó³ Ýó – 2300 · Í.Ù
- ÈÙ»Éáó çñÇ ó³ Ýó – 9160 · Í.Ù
- Í³ áÇ µ³ Á. ß»Ýù ÍÇë³ Í³ éáóóó – 1 ÛÇ³ í áñ
- · ÙáóÓ³ ÛÇçÛ³ Ý ×³ Ý³ á³ ñÑ – 6 ÍÙ
- · ÙáóÓ³ »ÉÝÇÍ³ - 0

í Ýì »ë³ Í³ Ý³ ÝÍÙ³ Ý Ñ»ì ·³ Ýùáí Ñ³ Û³ ÙÝùÇ ýÇ½ÇÍ³ Í³ Ý í Ç×³ ÍÁ í³ ì Á³ ñ³ ó»É ç:

ÈÙ»Éáó çñÇ Ý»ñÑ³ Û³ ÙÝù³ ÙÇÝ ó³ ÝóÁ Í³ éáóóí »É ç 1989Á.-ÇÝ, áñÇ Û³ ßí³ ÍáóÁÙ³ Ý Ñ»ì ·³ Ýùáí Í³ çñÇ 50-60% Íáñáóëì: Ñ³ Û³ ÙÝùÇ ×³ Ý³ á³ ñÑ³ ó³ ÝóÁ í »ñ³ Ýáñá· Û³ Ý Í³ ñÇù áóÝÇ:

1.4 ՀԱՄԱՅՆՔՈՒՄ ԳՈՐԾՈՂ ՈՉ ՀԱՄԱՅՆՔԱՅԻՆ ԵՆԹԱԿԱՅՈՒԹՅԱՆ ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԸ

Համայնքում չկան արտադրական միավորներ:
Չկան գործող ոչ կառավարական կազմակերպություններ (ՀԿ-ներ, հիմնադրամներ և այլն) և քաղաքական կուսակցությունների մասնաճյուղեր:

1.5 ՔԱՂԱՔԱՇԻՆՈՒԹՅՈՒՆ ԵՎ ԿՈՄՈՒՆԱԼ ՏՆՏԵՍՈՒԹՅՈՒՆ

Համայնքը ունի գլխավոր հատակագիծ, սակայն չունի քաղաքաշինական ծրագրային այլ փաստաթղթեր (գոտիավորման նախագիծ, ընթացիկ քաղաքաշինական քարտեզ, քաղաքաշինական կադաստր, քաղաքաշինական կանոնադրություն և այլն):

Համայնքի խմելու ջրի ակունքների, ջրազծերի և ջրահավաք կայանի վերանորոգման աշխատանքներն իրականացվել են Շենավանի համայնքային հիմնական խմբի և համայնքի բնակիչների աջակցությամբ՝ 2007թ.-ի ապրիլ-սեպտեմբեր ամիսներին: Ծրագրի իրականացմանն օժանդակել է <<Նոր Ուղիներ>>ՀԿ-ն, աշխատանքները կատարվել է Ջինիշյան հիշատակի հիմնադրամի համաֆինանսավորմամբ: Ներկայում ջրատարի որոշ հատվածներում կարիք կա ընթացիկ նորոգման: Համայնքի բնակչությունը խմելու ջուրը ստանում է բոլոր թաղամասերում տեղադրված աղբյուր-ծորակներից: Խմելու ջրով ապահովված են նաև համայնքի դպրոցը, բուժկետը:

Համայնքն ապահովված է նաև տեխնիկական ջրով: Ներկայում համայնքի յուրաքանչյուր տնային տնտեսություն ապահովված է բավարար քանակությամբ տեխնիկական ջրով: Սակայն, համայնքը չունի ջրահեռացման կենտրոնացված համակարգ (կոյուղի):

2007 թվականին Սարահարթ գյուղից մինչև Շենավան գյուղ անցկացվել է գազատար խողովակներ: Համայնքն ամբողջությամբ գազաֆիկացված է, ինչը մեծապես նպաստում է բնակչության կենցաղային խնդիրների լուծմանը, ինչպես նաև փրկում համայնքի անտառային ֆոնդը ոչնչացումից:

Համայնքում աղբահանությունն իրականացվում է անհատական ձևով: Համայնքը չունի աղբատար մեքենա, առանձին հատկացված աղբավայր, որն իր բացասական ազդեցությունն է թողնում համայնքի մաքրության, բնության պահպանության վրա:

Համայնքում կա 1 գերեզմանատուն: Գերեզմանատունը ցանկապատված չէ, որի պատճառով անասուններն անարգել մուտք են գործում գերեզմանատան տարածք՝ առաջացնելով բնակչության արդարացի դժգոհությունը:

1.6 ԲՆԱԿԵԼԻ ԵՎ ՈՉ ԲՆԱԿԵԼԻ ՏԱՐԱԾՔՆԵՐԻ ՄՊԱՍԱՐԿՈՒՄ

Համայնքում բազմաբնակարան բնակելի շենքեր չկան, իսկ բնակելի առանձնատների քանակը 102-ն է, որոնց ընդհանուր մակերեսը կազմում է մոտ 10773 քմ: Առանձնատների մեծ մասը վերանորոգման կարիք ունի, իսկ նորաբաժան ընտանիքների համար անհրաժեշտ են նոր առանձնատներ: Սակայն, բնակչության սոցիալական վատ պայմանների պատճառով առանձնատների վերանորոգման աշխատանքներ կատարվում են միայն խիստ անհրաժեշտության դեպքերում, իսկ նոր առանձնատներ համարյա չեն կառուցվում:

1.7 ՀՈՂՕԳՏԱԳՈՐԾՈՒՄ

Համայնքի վարչական տարածքը կազմում է 2200.27հա, այդ թվում՝

- գյուղատնտեսական նշանակության հողեր – 2043.42 հա,
- բնակելի շինությունների հողեր – 17.72հա,
- բնապահպանական նշանակության հողեր – 17,3 հա,
- անտառային և ջրային ֆոնդերի հողեր – 96.39հա,
- արդյունաբերական նշանակության հողեր – 20.55 հա,
- ճանապարհների հողեր – 6.02 հա
- ընդերքօգտագործման հողեր-6.9 հա
- առողջապահական, հանգստավայրերի, մարզական և պատմամշակութային նշանակության հողեր-4.95 հա

1991թ. հանրապետությունում իրականացված հողի սեփականաշնորհմանը մասնակցել են համայնքի բոլոր տնային տնտեսությունները: Համայնքի սեփականաշնորհված հողերի մեկ հողաբաժնի չափը կազմել է 1հա (տնամերձի հետ միասին):

Համայնքի սեփականություն համարվող հողերը կազմում են 210.95 հա, որոնցից 210.75 հա վարելահողերը (10 տարով) և մոտ 5.5 հա արոտավայրերը (25 տարի ժամկետով) վարձակալությամբ տրամադրվում է համայնքի բնակիչներին:

1.8 ԳՅՈՒՂԱՏՆՏԵՍՈՒԹՅՈՒՆ

Համայնքում չկա գյուղատնտեսական նշանակության հողերի ոռոգման համակարգ, այդ պատճառով համայնքի բնակչությունը հողագործությունից մեծ եկամուտներ չի կարողանում ստանալ: Համայնքում ավելի զարգացած է անասնապահության ճյուղը: Սակայն, դրա հետագա զարգացման համար համայնքում խոտհարքների տարածքները չեն բավականացնում, այդ պատճառով համայնքի վարելահողերն աստիճանաբար վերածվում են խոտհարքների կամ բնակչությունն անասնակերի մի մասը ստիպված է լինում գնել հարևան համայնքներից:

2015թ.-ի հունվարի 1-ի դրությամբ համայնքի խոշոր եղջերավոր անասունների քանակը կազմել է 181, որից կով՝ 92, իսկ մանր եղջերավոր անասունների քանակը՝ 30: Համայնքի գրեթե յուրաքանչյուր տնային տնտեսություն պահում է նաև որոշ քանակության թռչուններ, առավելապես՝ հավեր՝ 229 հիմնականում սեփական տնտեսության կարիքների բավարարման համար: Համայնքի մի քանի տնային տնտեսություններ հաջողությամբ զբաղվում են նաև մեղվապահությամբ:

Համայնքում անասնապահությամբ, թռչնապահությամբ և մեղվապահությամբ զբաղվողներն արտադրում են կաթ, միս, բուրդ, ձու, մեղր: Համայնքի բնակիչներն իրենց տնամերձերում աճեցնում են նաև կարտոֆիլ, բանջարաբուստանային կուլտուրաներ՝ հիմնականում սեփական տնտեսության կարիքների բավարարման համար:

Համայնքի բնակիչներն ունեն լուրջ խնդիրներ ու դժվարություններ արտադրված գյուղատնտեսական մթերքների իրացման հարցում:

1.9 ԲՆՈՒԹՅԱՆ ԵՎ ՇՐՋԱԿԱ ԲՆԱԿԱՆ ՄԻՋԱՎԱՅՐԻ ՊԱՀՊԱՆՈՒԹՅՈՒՆ

Համայնքի անտառային ֆոնդի պահպանությունն իրականացվում է Մպիտակի անտառտնտեսության կողմից: Չմեռնամուտին անտառտնտեսության կողմից անտառում կատարվում են սանիտարական հատումներ:

Համայնքում աղբավայր չունենալը մեծապես վնասում է բնությանը և շրջակա միջավայրին: Համայնքի տնային տնտեսություններն իրենց արտադրած կենցաղային աղբն անթույլատրելիորեն թափում են այնտեղ, որտեղ հարմար են գտնում: Այդ ուղղությամբ բնակչության հետ իրականացվել է լայն բացատրական աշխատանք՝ զերծ մնալու բնության և շրջակա միջավայրի աղտոտումից: Համայնքն իր ուժերով ի վիճակի չէ լուծելու աղբավայրի հարցը և աղբահանության և սանիտարական մաքրման ծառայությունների

կազմակերպումը, այդ ուղղությամբ անհրաժեշտ է ծավալել միջհամայնքային համագործակցություն տարածաշրջանի այլ համայնքների հետ:

1.10 ՏՐԱՆՍՊՈՐՏ, ՃԱՆԱՊԱՐՀԱՅԻՆ ՏՆՏԵՍՈՒԹՅՈՒՆ

Ներհամայնքային փողոցների և ճանապարհների ընդհանուր երկարությունը կազմում է 6 կմ, որից մայրուղուց մինչև գյուղի վարչական սահմաններ 2 կմ-ոց ճանապարհը ասֆալտապատ է: Մնացած 4 կմ-ոց մասը կազմում են ներհամայնքային փողոցները, որոնք կարիք ունեն լուրջ վերանորոգման ու բարեկարգման: Ներհամայնքային ճանապարհները և փողոցները չունեն ջրահեռացման հեղեղատներ, ունեն արտաքին(գիշերային) լուսավորության համակարգ:

Համայնքից մինչև մոտակա շուկա (քաղաք Վանաձոր) ճանապարհի երկարությունը կազմում է մոտ 27 կմ: Ներկայում համայնքի բնակչությունը հիմնականում օգտվում է Վանաձոր քաղաքի շուկայից՝ չնայած տրանսպորտային առկա դժվարություններին:

Համայնքի տարածքում տեղակայված չեն ճանապարհային երթևեկության նշաններ՝ չնայած համայնքում շահագործվում է 50 մարդատար և 8 բեռնատար մասնավոր ավտոմեքենա, որոնք ոչ բոլորն են սարքին վիճակում: Համայնքի տարածքում կա նաև 1 փոքր կամրջակ, որը գտնվում են համայնքի տարածքով անցնող գետակի վրա:

1.11 ԱՌԵՎՏՈՒՐ ԵՎ ԾԱՌԱՅՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ

Համայնքի տարածքում գործում է առևտրի 1 կետ, որը հիմնականում զբաղվում է սննդի որոշ տեսակների, ծխախոտի, ալկոհոլային խմիչքների և այլ ապրանքների վաճառքով: Հաշվառված է պետական հարկային մարմնում, ինչպես նաև եռամսյա կտրվածքով վճարում են համապատասխան տեղական տուրք համայնքի բյուջեին՝ գործունեության թույլտվության համար: Առևտրի այդ կետը տեղակայված է առևտրով զբաղվողին պատկանող վազոն-տնակում:

Համայնքում չկա կենցաղսպասարկման և ծառայությունների ոչ մի օբյեկտ:

1.12 ԿՐԹՈՒԹՅՈՒՆ

Համայնքում գործում է Վլ.Մովսիսյանի անվան հիմնական դպրոց, որը կառուցվել է 2003թ.-ին, որտեղ սովորում է 47 աշակերտ: Համայնքից աստիճանական արտագաղթն իր բացասական ազդեցությունն է թողնում համայնքի դպրոցի աշակերտների թվի վրա, որը վերջին տարիներին անընդհատ նվազում է: Դպրոցում աշխատում է 15 աշխատող, որոնցից 11-ը մանկավարժ է: Դպրոցի շենքը հիմնականում վերանորոգված է և ներկայումս գտնվում է բարվոք վիճակում: Դպրոցն ապահովված է ջեռուցման համակարգով,

Էլեկտրաէներգիայով, ջրով, ձմռանը դպրոցի շենքը ջեռուցվում է գազով: Վլ.Մովսիսյանի անունը կրող դպրոցը ապահովված չէ ապորտոհալիճով, չունի մարզահրապարակ, զգացվում է լաբարատորիաների և արհեստանոցի պակաս:

1.13 ՄՇԱԿՈՒՅԹ, ԵՐԻՏԱՍԱՐԴՈՒԹՅԱՆ ՀԵՏ ՏԱՐՎՈՂ ԱՇԽԱՏԱՆՔՆԵՐ

Համայնքի մշակույթի տունն ավերվել է 1988 թվականին տեղի ունեցած Սպիտակի երկրաշարժի ժամանակ: Ներկայումս մշակութային կյանքը համայնքում անբավարար վիճակում է: Մշակույթի տան բացակայությունն իր բացասական ազդեցությունն է թողնում նաև երիտասարդների հետ տարվող աշխատանքներում: Մի խոսքով, մշակույթի նոր տունն օդ ու ջրի պես անհրաժեշտ է համայնքին: Համայնքի կիսավեր մանկապարտեզը վերակառուցման և վերանորոգման դեպքում այն կարելի է վերափոխել և շահագործել որպես մշակույթի տուն, այս հարցում համայնքը կարիք ունի ՀՀ պետական համապատասխան մարմինների մասնագիտական եզրակացության, ինչպես նաև դրական եզրակացության դեպքում՝ համապատասխան ֆինանսական աջակցության:

Համայնքի համայնքապետարանը տեղակայված է մանկապարտեզի շենքում:

Գրադարանը գործում է համայնքի հիմնական դպրոցում՝ 2000 կտոր գրքային ֆոնդով: Գրադարանի պայմանները նույնպես բավարար են:

Համայնքում գործում է Սուրբ Ամենափրկիչ եկեղեցին, որը կառուցվել է 2002թ.-ին, գործում է մինչ օրս:

1.14 ԱՌՈՂՋԱՊԱՀՈՒԹՅՈՒՆ, ՖԻԶԻԿԱԿԱՆ ԿՈՒՆՏՐՈՒՐԱ, ՍՊՈՐՏ

Համայնքում գործում է բուժակ-մանկաբարձական կետ, որը գտնվում է «Սպիտակի բժշկական կենտրոն» ՓԲԸ-ի ենթակայության տակ, որտեղ աշխատում է 1 մանկաբարձ: Նրա հաստիքացուցակը և աշխատավարձի պաշտոնային դրույքաչափն է՝

- Մանկաբարձ-	1 միավոր, 75, հազ. դրամ
Ընդամենը -	1 միավոր, 75.0 հազ. դրամ

Բուժկետը տեղակայված է համայնքի մանկապարտեզի շենքում, ապահովված է խմելու ջրով, առաջին բուժօգնության պարագաներով և դեղորայքով: Կառուցվել է 2016թ.-ին՝ «Դիակոնիա» մենսենթենդերեն, հոլանդական, բարեգործական հիմնադրամի աջակցությամբ՝ ի դեմս Պարույր Զամբազյանի, ծրագրի հեղինակն է Մարիա Անտոնյանը: Ունի սպասարահ, որը կահավորած է անհրաժեշտ գույքով:

1.15 ՀԱՆԳՍՏԻ ԳՈՏԻՆԵՐ, ԶԲՈՍԱՅԳԻՆԵՐ, ԽԱՂԱՀՐԱՊԱՐԱԿՆԵՐ, ԲԱԿԱՅԻՆ ՏԱՐԱԾՔՆԵՐ

Համայնքը չունի հանգստի գոտիներ, զբոսայգիներ, բակային տարածքներ, խաղահրապարակներ, ինչի պատճառով համայնքի երեխաները չունեն զբաղմունքի ոչ մի վայր:

ԱՇԽԱՏԱՆՔ ԵՎ ՍՈՑԻԱԼԱԿԱՆ ԾԱՌԱՅՈՒԹՅՈՒՆ

Համայնքում կան 356 աշխատունակ մարդիկ, որոնցից մշտական աշխատանքով (այդ թվում՝ գյուղատնտեսական) զբաղված են միայն 240-ը, մնացած 116-ն աշխատանք չունեն:

Համայնքի մոտ 145 ընտանիքներից 49-ը հաշվառված են ընտանեկան նպաստի պետական համակարգում, որոնցից սոցիալապես անապահովության նպաստառուներ են 43-ը: Համայնքում բնակվում են նաև մոտ 27 հաշմանդամ և միակողմանի ծնողազուրկ 5 երեխա:

Համայնքի ընտանիքների մեծ մասը սոցիալապես խոցելի են՝ բազմաբնույթ սոցիալառողջապահական խնդիրներով:

Համայնքի բնակիչներից 6-ը աշխատում են Շենավանի համայնքապետարանում՝ զբաղեցնելով տարբեր պաշտոններ: 2-ը աշխատում են քրեակատարողական հիմնարկում, 2-ը՝ Վանաձորի և Գյումրիի հարկային բաժիններում, կան նաև ընդգրկվածներ առողջապահական համակարգում, ամբողջական պատկերը կներկայացնենք ստորև./**աղյուսակ 1/**

Աղյուսակ 1

Հ / Հ	Պաշտոնատար անձանց անուն, ազգանուն	Կրթությունը	Մասնագիտությունը	Պաշտոնը	Աշխատանքի վայրը
1	Հայրապետյան Սերգեյ	միջն.մասն.	հաշվապահ	տեխաշխատող	Շենավանի գ/պ
2	Հայրապետյան Նվերիկ	միջն.մասն	հաշվապահ	հսկիչ	ք.Վանաձոր, քրեակատարողական հիմնարկ
3	Կարապետյան Հասմիկ	բարձր.	ֆիզիկայի և մաթեմ.ուսուցիչ	ուսուցչուհի	Շենավանի հիմն.դպրոց
4	Կարապետյան Արթուր	բարձր.	ընտանեկան բժիշկ	սրտաբան, զինեկոլոգ	ք.Գյումրի, բժշկական կենտրոն

5	Կարապետյան Արման	բարձր.			ք.Սպիտակ, Արդշին. բանկ
6	Կարապետյան Փայլակ	բարձր.	տնտեսագետ	հաշվապահ	Ք.Երևան
7	Կարապետյան Աստղիկ	բարձր.	ֆիզիկայի և մաթեմ. ուսուցիչ	ուսուցչուհի	Շենավանի հիմն. դպրոց
8	Գասպարյան Վահագն	բարձր.			ք.Սպիտակ, ՆԳ բաժին
9	Բաբաքյոյան Հերիք	բարձր.	տարրական կրթության և մեթոդիկայի ուսուցիչ	ուսուցչուհի	Շենավանի հիմն. դպրոց
10	Հակոբջանյան Կարինե	բարձր.	տարրական կրթության և մեթոդիկայի ուսուցիչ	ուսուցչուհի	Շենավանի հիմն. դպրոց
11	Կարապետյան Էդուարդ	միջն. մասն			ք. Վանաձոր, քրեա կատարողական հիմնարկ
12	Մխիթարյան Մխիթար	միջն. մասն		ուսուցիչ	Շենավանի հիմն. դպրոց
13	Մանուկյան Վարդուհի	միջն. մասն	բուժքույր- մանկաբարձ	բուժքույր	Շենավան համայնքի բուժկետ
14	Ղազարյան Վեներա	բարձր.	տարրական կրթության և մեթոդիկայի ուսուցիչ	ուսուցչուհի	Շենավանի հիմն. դպրոց
15	Աբրահամյան Նարեկ	բարձր.	ճանապարհաշի նարար	հաշվապահ	Շենավանի գ/պ
16	Աբրահամյան Վիկտորյա	բարձր.	բանասեր	գ/պ-ի աշխատակազմի քարտուղար	Շենավանի գ/պ
1	Աբրահամյան	բարձր.	սոց. մանկավար	սոց. աշխատող	<<Առաքելություն

7	Աշխեն		Ժ		Հայաստան>>ՀԿ
1 8	Դունամայան Գայա	միջն.		փոստատար	ք.Մայիտակ,Հայփ ոստ
1 9	Աթիկյան Գեղեցիկ	միջն.մասն	գրադարանավա ր	գանձապահ	Շենավանի գ/պ
2 0	Կիրակոսյան Արտաշես	բարձր.	տնտեսագետ		Ք.Գյումրի
2 1	Ղազարյան Ֆլորա	բարձր.	բանասեր	տնօրեն	Շենավանի հիմն.դպրոց
2 2	Կիրակոսյան Աննա	բարձր.		գրադարանավար	Շենավանի հիմն.դպրոց
2 3	Աբրահամյան Սուսաննա	բարձր.	տնտեսագետ		Ք.Վանաձոր,հար կային տեսչություն
2 4	Դունամայան Գարուշ	միջն.		համայնքի ղեկավար	Շենավանի գ/պ
2 5	Գալստյան Ռիմա	միջն.		հավաքարար	Շենավանի գ/պ
2 6	Դունամայան Թերեզա	բարձր.	կենսաբանությ ան և քիմիայի ուսուցիչ	ուսուցչուհի	Շենավանի հիմն.դպրոց
2 7	Կարապետյան Պարույր	բարձր.	տնտեսագետ	հսկիչ- փականագործ	<<Հայ-ռուս >>գազարդ
2 8	Բաղդասարյան Ռայա	բարձր.	կենսաբանությ ան և քիմիայի ուսուցիչ	փոխտնօրեն	Շենավանի հիմն.դպրոց
2 9	Մովսիսյան Գարեգին	բարձր.	ռուս.լեզվի ուսուցիչ	առաքիչ	<<Բարի Սամարացի>> ընկերություն
3 0	Կոստանյան Մարինե	բարձր.	ռուս.լեզվի ուսուցիչ	ուսուցչուհի	Ք.Երևան
3 1	Կարապետյան Տիգրան	բարձր.	տնտեսագետ	հաշվապահ	Ք.Երևան

ԲՆԱԿԻՉՆԵՐԻ ՄԱՍՆԱԿՑՈՒԹՅՈՒՆԸ ՏԵՂԱԿԱՆ ԻՆՔՆԱԿԱՌԱՎԱՐՄԱՆԸ

Հատկապես վերջին 2-3 տարիների ընթացքում նկատվել է որոշակի դրական տեղաշարժ համայնքի ՏԻՄ-երի և բնակչության փոխհարաբերություններում, ՏԻՄ-երի գործունեությունը դարձել է համեմատաբար թափանցիկ և հրապարակային, որը զգալիորեն նպաստում է համայնքի բնակչության իրազեկվածությանը ՏԻՄ-երի ընդունած որոշումներին և կատարած աշխատանքներին: Մյուս կողմից, համայնքի բնակիչները սկսել են բավականին ակտիվորեն մասնակցել ՏԻՄ-երի կողմից կազմակերպված հասարակական հանրագուտ աշխատանքներին, հանրային հանդիպումներին ու միջոցառումներին: Համայնքի համայնքապետարանում տարեկան 5-6 անգամ կազմակերպվում են հանրային լսումներ և քննարկումներ (մասնավորապես, համայնքի բյուջեի նախագծի, տեղական տուրքերի և վճարների դրույքաչափերի, համայնքային ծրագրերի և այլնի շուրջ), տեղական և միջազգային տարբեր կազմակերպությունների կողմից անցկացվում են ուսուցման և վերապատրաստման դասընթացներ, սեմինարներ, որոնց հաճույքով մասնակցում են ինչպես համայնքի ՏԻՄ-երը (համայնքի ղեկավարը և ավագանու անդամները) և աշխատակազմի աշխատակիցները, այնպես էլ համայնքի որոշ ակտիվ բնակիչներ:

Համայնքի ավագանու կողմից ընդունվել է տեղական ինքնակառավարմանը բնակիչների մասնակցության կարգը, սակայն համայնքը չունի տեղեկատվության տարածման ժամանակակից միջոցներ (թերթ, համացանցային կայք, տեղական հեռուստատեսություն և այլն): Համայնքում մշակույթի տան և համայնքային կենտրոնի բացակայությունը մեծապես խոչընդոտում է հանրային հավաքների ու միջոցառումների կազմակերպմանը, բնակիչների ավելի ակտիվ մասնակցությանը տեղական ինքնակառավարմանը:

1.16 ԱՂԵՏՆԵՐԻ ՌԻՍԿԻ ԿԱՌԱՎԱՐՈՒՄ

Համայնքում աղետների (բնածին և տեխնածին) ռիսկի կառավարման ոլորտը մինչև վերջերս տարերային բնույթ է կրել, ներկայում այն սաղմնային վիճակում է: 2013 թվականին համայնքում ստեղծվել է աղետների դեպքում բնակչության տարահանման հանձնաժողովը, հաստատվել է բնակչության տարահանման գործողությունների պլանը:

Չնայած համայնքի ՏԻՄ-երի շահագրգռվածությանը և պատրաստակամությանը, նրանք առայժմ չունեն այլ համագործակցություն աղետների ռիսկի նվազեցման ոլորտում գործող մարզային համապատասխան մարմինների հետ: Դա է պատճառը, որ համայնքում առայժմ չի իրականացվել տեղական մակարդակում խոցելիության և կարողությունների գնահատման որևէ գործողություն, որի հիման վրա հնարավոր կլիներ պլանավորել ու

իրականացնել համայնքին սպառնացող աղետների ռիսկի նվազեցման նպատակամետ գործողություններ ու միջոցառումներ:

1.17 ՀԱՄԱՅՆՔԻ ԳՈՐԾԱՐԱՐ ՄԻՋԱՎԱՅՐԸ

Համայնքի գործարար միջավայրը սահմանափակվում է համայնքում գործող արտադրական 1 ա/ձ-ի գործունեությամբ, որի հետ ՏԻՄ-երը մշտապես պաշտպանում են լավ ու բարյացկամ հարաբերություններ: Սակայն, դրանով հանդերձ, միննույն է, համայնքում բիզնեսի զարգացման վիճակն առանձնապես բարվոք համարել չի կարելի:

Հիմնվելով համայնքում տիրող փաստացի իրավիճակի ուսումնասիրության, վերլուծության և գնահատման արդյունքների վրա՝ կարելի է արձանագրել համայնքում ներկայում առկա **ընդհանուր և ոլորտային հիմնական հիմնախնդիրները**: Դրանք են՝

- համայնքը չունի քաղաքաշինական ծրագրային այլ փաստաթղթեր,
- համայնքը չունի համայնքապետարանի շենք, համայնքային կենտրոն և մշակույթի տուն,
- համայնքը չունի ջրահեռացման կենտրոնացված համակարգ (կոյուղի),
- համայնքը չունի աղբավայր և աղբատար մեքենա, աղբահանության և սանիտարական մաքրման ծառայությունների մատուցման համար անհրաժեշտ տնտեսական բազա և ֆինանսական հնարավորություններ,
- ներհամայնքային ճանապարհները և փողոցներն անբարեկարգ վիճակում են, չունեն ճանապարհային երթևեկության նշաններ,
- համայնքը չունի գյուղատնտեսական հողերի ոռոգման համակարգ, որի պատճառով համայնքի գյուղատնտեսական նշանակության վարելահողերը մեծամասամբ չեն մշակվում, դրանք աստիճանաբար վեր են ածվում խոտհարքների, իսկ վերջիններիս տարածքները չեն բավականացնում համայնքում անասնապահության հետագա զարգացման համար,
- համայնքի բնակիչներն ունեն լուրջ խնդիրներ ու դժվարություններ՝ արտադրված գյուղատնտեսական մթերքներն իրացնելու, մինչև շուկա հասցնելու հարցում,
- համայնքի դպրոցը չունի սպորտդահլիճ, լաբարատորիաներ
- համայնքի համայնքապետարանի, բուժակ-մանկաբարձական կետի շենքերը չունեն ջեռուցման համակարգեր, որի պատճառով այդ հիմնարկները ձմռանը ստիպված են իրենց շենքերը տաքացնել էլեկտրական վառարանների միջոցով,
- համայնքի գերեզմանատունը ցանկապատված չի,
- համայնքից տարեցտարի արտագաղթն իր բացասական ազդեցությունն է թողնում համայնքի դպրոցի աշակերտների թվի վրա, որոնք վերջին տարիներին անընդհատ նվազում են՝ իր բոլոր բացասական հետևանքներով հանդերձ,

- համայնքի աշխատունակ բնակչության մոտ 80 տոկոսը չունի մշտական աշխատանք/եթե հաշվի չառնենք գյուղատնտեսության ոլորտը/ ,այդ պատճառով հաճախ բնակիչների մի որոշակի մասը մեկնում է արտագնա աշխատանքի այլ երկրներ, մեկնողներից ոչ բոլորն են վերադառնում համայնք,:

- Համայնքի հիմնախնդիրների ցանկը կարելի է շարունակել, սակայն, ակնհայտ է, որ հնգամյա ժամանակահատվածում անհնար է լուծում տալ համայնքում առկա բոլոր հիմնախնդիրներին: Վերևում թվարկված հիմնախնդիրներից անհրաժեշտ է առանձնացնել նրանք, որոնց լուծումն, իրատեսականության տեսանկյունից, նպատակահարմար է ներառել համայնքի 2017-21թթ.-ի ՀՀԶԾ-ում՝ ելնելով համայնքի ռեսուրսային հնարավորություններից և համայնքի հետագա զարգացման՝ ՏԻՄ-երի ընտրած ռազմավարությունից և սահմանած հիմնական նպատակներից:

ՀԱՄԱՅՆՔԻ ՈՒԹՅՎ – ՎԵՐԼՈՒԾՈՒԹՅՈՒՆ

ՀԱՄԱՅՆՔԻ ՈՒԺԵՂ ԿՈՂՄԵՐԸ

- Համայնքի աշխարհագրական լավ դիրքը (մոտիկությունը մարզկենտրոն Վանաձորին, հանրապետական նշանակության Վանաձոր-Գյումրի ավտոմայրուղին)
- Համայնքի համեմատաբար բարենպաստ կլիման, գեղատեսիլ բնությունը
- Բնակավայրին հարակից անտառամերձ գոտու առկայությունը
- Համայնքում հիմնական դպրոցի և մանկաբարձական կետի գործելը
- Համայնքում հեռախոսակապի, հեռուստատեսության,ինտերնետի առկայությունը
- Տեխնիկական ջրի ներհամայնքային համակարգի առկայությունը և համեմատաբար լավ վիճակը

ՀԱՄԱՅՆՔԻ ԹՈՒՅԼ ԿՈՂՄԵՐԸ

- Համայնքապետարանի շենքի և համայնքային կենտրոնի բացակայությունը
- Ներհամայնքային ճանապարհների և փողոցների անբարեկարգ վիճակը
- Մշակույթի տան բացակայությունը
- Խմելու ջրի ջրամատակարարման ներհամայնքային համակարգի ոչ բավարար վիճակը
- Ջրահեռացման ներհամայնքային կենտրոնացված համակարգի բացակայությունը
- Համայնքի համայնքապետարանի,մանկաբարձական կետի շենքերում ջեռուցման համակարգերի բացակայությունը, դրանց գործարկման դժվարությունները ձմռան ընթացքում

- Համայնքում աղբահանության ծառայության կազմակերպման փոքր մասշտաբը և ցածր մակարդակը
- Խոտհարքների չափաբաժնի պակաս լինելը և վարելահողերի չմշակելը
- Համայնքում արտադրված գյուղատնտեսական մթերքներն իրացնելու, մինչև շուկա հասցնելու բազմաբնույթ խնդիրների ու դժվարությունների առկայությունը
- Համայնքում աշխատատեղերի խիստ պակասը, գործազրկությանն արտագաղթի բարձր մակարդակը
- Համայնքում սոցիալապես խոցելի ընտանիքների մեծ քանակը
- Համայնքի գերեզմանատան չցանկապատված լինելը
- Գյուղատնտեսական տեխնիկայի բացակայությունը:

ՀԱՄԱՅՆՔԻ ԶԱՐԳԱՑՄԱՆ ՀԻՄՆԱԿԱՆ ՀՆԱՐԱՎՈՐՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԸ

- Համայնքի վարչական տարածքում առկա կարմիր և սև տուֆի հանքավայր, որը սակայն չի գործարկվում
- Համայնքի գրեթե ամբողջական գազաֆիկացումը նկատելիորեն նպաստում է համայնքի բնակչության կենցաղային կարիքների բավարարմանը
- Տարածաշրջանի այլ համայնքների հետ միջհամայնքային համագործակցություն ծավալելու դեպքում հնարավոր կլինի լուծել ընդհանուր աղբավայր ունենալու և շահագործելու հարցը, բոլոր այդ համայնքներում պատշաճ մակարդակով կազմակերպել աղբահանության և սանիտարական մաքրման ծառայությունների մատուցումը
- Համայնքային նոր կենտրոնի շենքի կառուցման դեպքում հնարավորություն կստեղծվի համայնքի համայնքապետարանը և մանկաբարձական կետը ազատելու մանկապարտեզի շենքում դրանց կողմից զբաղեցրած տարածքները և տեղափոխվելու նոր շենք՝ ավելի ընդարձակ և հարմարավետ պայմաններով
- Մշակույթի տան կառուցումն ու շահագործումը մեծապես կնպաստի համայնքի մշակութային կյանքի ակտիվացմանը, երիտասարդների հետ նպատակային աշխատանքների կազմակերպմանը և իրականացմանը, երեխաներին արտադպրոցական դաստիարակության խմբակներում ներգրավմանը:

ՀԱՄԱՅՆՔԻՆ ՍՊԱՌՆԱՑՈՂ ՀԻՄՆԱԿԱՆ ՎՏԱՆԳՆԵՐԸ

- Խմելու ջրի ջրամատակարարման ներհամայնքային համակարգի մաշվածության և տեխնիկական ջրի ջրամատակարարման ներհամայնքային համակարգում բաց

ավագանների առկայության պատճառով համայնքում սուր վարակիչ հիվանդությունների առաջացման վտանգը

- Սողանքների պատճառով ներհամայնքային ճանապարհների վրա քարաթափման վտանգը
- Ներհամայնքային փողոցներում և ճանապարհներում ջրահեռացման հեղեղատների բացակայության պատճառով դրանց վիճակն էլ ավելի վատթարացման վտանգը
- Աղբավայրի բացակայության պատճառով համայնքի տարածքում բնության ու շրջակա միջավայրի աղտոտման և վնասման վտանգը
- Համայնքում հողագործությամբ զբաղվելու անհեռանկարայնությունը վտանգում է գյուղատնտեսության այդ ճյուղի զարգացումը
- Համայնքի երիտասարդների արտագաղթը, արտերկրներ աշխատանքի մեկնելը և չվերադառնալը վտանգում է համայնքի կենսագործունեությունը, մասնավորապես՝ հիմնական դպրոցի հետագա լիարժեք գործունեությունը:

2. ՀԱՄԱՅՆՔԻ ՏԵՍԼԱԿԱՆԻ, ՌԱԶՄԱՎԱՐՈՒԹՅԱՆ ԵՎ ՀՀԶԾ-Ի ՀԻՄՆԱԿԱՆ ՆՊԱՏԱԿՆԵՐԻ ՍԱՀՄԱՆՈՒՄ

Համայնքի տեսլականն է՝

Համայնքը դարձնել գյուղատնտեսական մթերքների արտադրության և վերամշակման տարածաշրջանային կենտրոն, բարեկարգ ու մաքուր, բնակչության համար բավարար կենսապայմաններ ունեցող բնակավայր:

Համայնքի սահմանված տեսլականին հասնելու համար **համայնքի ռազմավարությունն է՝**

- համայնքում անասնապահության զարգացում և անասնապահական մթերքների արտադրության ծավալների աստիճանական մեծացում՝ անասնազլխաքանակի տարեցտարի ավելացման և անհրաժեշտ քանակությամբ անասնակերի ապահովման միջոցով,
- համայնքում կաթի, մսի հանձնման և վերամշակման արտադրամասի ստեղծում և գործարկում,
- համայնքում մեղվապահության ընդլայնում և էկոլոգիապես մաքուր մեղրի արտադրության աստիճանական զարգացում,
- հասարակական սննդի, առևտրի և կենցաղսպասարկման օբյեկտների ստեղծման, համապատասխան ծառայությունների պատշաճ մակարդակով մատուցման միջոցով,
- համայնքի սեփականություն համարվող ենթակառուցվածքների պահպանում, շահագործում, նորոգում և զարգացում,
- ներհամայնքային ճանապարհների և փողոցների նորոգում և բարեկարգում, ճանապարհային նշանների տեղադրում,
- համայնքի բնակչության սոցիալ – տնտեսական պայմանների բարելավում՝ նրանց մատուցվող հանրային ծառայությունների (ջրամատակարարում և ջրահեռացում, էլեկտրամատակարարում, աղբահանություն և սանիտարական մաքրում, տրանսպորտ և կապ, դպրոցական հանրակրթություն, մշակույթ, առողջապահություն և սպորտ, սոցիալական պաշտպանություն և այլն) շրջանակի աստիճանական ընդլայնման և որակի անշեղ բարձրացման միջոցով,
- տեղական ինքնակառավարմանը բնակիչների մասնակցության բարելավում՝ համայնքային կենտրոնի ստեղծման և մասնակցության ձևերի զարգացման միջոցով,
- ՏԻՄ-երի գործունեության թափանցիկության, հրապարակայնության և հաշվետվողականության աստիճանի հետևողական բարձրացում:

Համայնքի զարգացման 2017-21թթ. հնգամյա ծրագրի **հիմնական նպատակներն են՝**

- տեղական ինքնակառավարմանը բնակիչների մասնակցության ակտիվացում և բարելավում՝ համայնքի ենթակառուցվածքների ընդլայնման և զարգացման, մասնակցության կարգի մշակման և ընդունման, մասնակցության մեթոդների և ձևերի աստիճանական զարգացման միջոցով,
- համայնքում գյուղատնտեսության (հողագործության, անասնապահության, այգեգործության, թռչնապահության, մեղվապահության) զարգացում՝ տնամերձերի, վարելահողերի, խոտհարքների և արոտավայրերի նպատակային և արդյունավետ օգտագործման միջոցով,
- ներհամայնքային ճանապարհների և փողոցների վիճակի բարելավում,
- համայնքի բնակչության կենցաղային պայմանների բարելավում՝ խմելու և տեխնիկական ջրի ջրամատակարարման ներհամայնքային համակարգերի նորոգման և ընդլայնման, աղբահանության ծառայության կազմակերպման ճանապարհով,
- համայնքի բնակչությանը հանրային ծառայությունների մատուցում ամբողջ տարվա ընթացքում՝ համայնքային հիմնական ենթակառուցվածքների (համայնքապետարան, բուժկետ) շենքերի ջեռուցումն ապահովելու միջոցով:

**3. ՀԱՄԱՅՆՔԻ ՏԱՐԱԾՔՈՒՄ ՆԱԽԱՏԵՄՎՈՂ (ՇԱՐՈՒՆԱԿՎՈՂ)
ՀԱՆՐԱՊԵՏԱԿԱՆ ԵՎ ՄԱՐԶԱՅԻՆ, ՄԻԶՀԱՄԱՅՆՔԱՅԻՆ
ՀԱՄԱԳՈՐԾԱԿՑՈՒԹՅԱՆ ԵՎ ԱՅԼ ԾՐԱԳՐԵՐԻ ՈՒ
ՄԻԶՈՑԱՌՈՒՄՆԵՐԻ ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՄ**

Համայնքում պետության կողմից ներդրումներ ապահովելու նպատակով, նախատեսվում է սերտ համագործակցություն ՀՀ Լոռու մարզպետարանի կառուցվածքային և առանձնացված ստորաբաժանումների հետ: Որպես պետական կառավարման մարմինների հետ համայնքի համագործակցության հիմնական ուղղություններ, 2017-2021թթ. նախատեսվում են հետևյալ հանրապետական և մարզային ծրագրերն ու միջոցառումները՝

- համայնքում գյուղատնտեսության զարգացում՝ պարարտանյութերի, թունաքիմիկատի, սերմացուի, գյուղտեխնիկայի ձեռքբերման, գյուղացուն ձեռնտու պայմաններով (երկարաժամկետ, շուկայականից ցածր տոկոսադրույքով, առանց գրավի) գյուղատնտեսական վարկերի տրամադրման, գյուղատնտեսական աշխատանքների կազմակերպման, խորհրդատվության ու աջակցության և այլ ուղղություններով,
- համայնքային նոր կենտրոնի կառուցում և ջեռուցում, որի շահագործմամբ հնարավորություն կստեղծվի նոր տարածք տեղափոխել համայնքի համայնքապետարանը՝ նոր մակարդակի բարձրացնելով այդ հիմնարկի գործունեությունը, համայնքի բնակիչների մասնակցությունը տեղական ինքնակառավարմանը,
- Վանաձոր-Գյումրի ավտոմայրուղուց մինչև համայնք ճանապարհի կապիտալ նորոգում, բարեկարգում և ասֆալտապատում՝ նպաստելով համայնքում արտադրված գյուղատնտեսական մթերքները մինչև շուկա հասցնելուն և իրացնելուն,
- մարզկենտրոն Վանաձորի, տարածաշրջանային կենտրոն Սպիտակ քաղաքի հետ մշտական հասարակական տրանսպորտային հաղորդակցության կազմակերպում և ապահովում՝ համագործակցությանը ներգրավելով մասնավոր տրանսպորտային կազմակերպությունների,
- առողջապահության և սոցիալական պաշտպանության ոլորտներում բնակչությանը հանրային ծառայությունների մատուցման մակարդակի բարելավում՝ պետական պատվերի շրջանակներում,
- աղետների ռիսկի կառավարման ոլորտում համայնքի բնակչության լայն իրազեկում, համայնքի գործողությունների պլանի կազմում և իրականացում, կանխարգելիչ միջոցառումների կազմակերպում և իրականացում:

2017-21թթ. ընթացքում Հայաստանում ծրագրվող վարչատարածքային բարեփոխումների և/կամ միջհամայնքային համագործակցության շրջանակներում՝ նախատեսվում են հետևյալ նպատակային ծրագրերը և միջոցառումները՝

- ընդհանուր աղբավայրի կառուցում և շահագործում,
- աղբահանության և սանիտարական մաքրման ծառայությունների կազմակերպում և մատուցում,
- ներհամայնքային ճանապարհների և փողոցների նորոգում և բարեկարգում,
- Մպիտակ քաղաքի և մյուս բնակավայրերի միջև շուրջօրյա հասարակական տրանսպորտի ապահովում և շահագործում,
- այլ ծրագրեր և ծառայություններ:

2017-21թթ. ընթացքում կշարունակվեն համայնքի և ՀՀ Լոռու մարզում գործունեություն ծավալող՝ միջազգային և տեղական դոնոր կազմակերպությունների, քաղաքացիական հասարակության և մասնավոր հատվածի սուբյեկտների, այլ կազմակերպությունների և անհատների համագործակցության շրջանակներում նախատեսվող ներդրումային, դրամաշնորհային, տեխնիկական աջակցության, բարեգործական ծրագրերը և միջոցառումները:

4. ՀԱՄԱՅՆՔԻ ՖԻՆԱՆՍԱԿԱՆ ԻՐԱՎԻՃԱԿԻ ՎԵՐԼՈՒԾՈՒՄ, ԳՆԱՀԱՏՈՒՄ ԵՎ ԿԱՆԽԱՏԵՍՈՒՄ

Վերլուծելով համայնքի 2015-16թթ. բյուջեների մուտքերի ցուցանիշները (աղյուսակ 2), տեսնում ենք, որ համայնքի 2015թ. բյուջեի փաստացի կատարողական ընդհանուր մուտքերը՝ 10024.2 հազ. դրամ, 2016թ.-ին աճել է և կազմել 10442.5 հազ. դրամ: Դրա հետ մեկտեղ, պետք է նկատել նաև այն, որ համայնքի սեփական փաստացի եկամուտները 2015թ.-ին կազմել են ընդամենը 2.507.060 հազ. դրամ, 2016թ.-ին նվազել է և կազմել ընդամենը 2,404.670 հազ. դրամ, իսկ պետական բյուջեից ֆինանսական համահարթեցման սկզբունքով տրամադրվող դոտացիաները 2015թ.-ին կազմել են 7975.1 հազ. դրամ, այնինչ 2016թ.-ին՝ 8084.3 հազ. դրամ:

Կատարելով համայնքի 2017-21թթ. բյուջեների մուտքերի կանխատեսումները՝ պետք է հաշվի առնել երկու հանգամանք: Առաջինը, նախորդ տարիներին համայնքի բյուջեում սեփական եկամուտների (հողի հարկ, գույքահարկ փոխադրամիջոցների համար, համայնքի սեփականություն համարվող հողերի վարձակալության վարձավճարներ, այլ եկամուտներ) 2015-2016թթ.-ին հավաքագրման նկատելի աճ է արձանագրվել: Եվ երկրորդ, յուրաքանչյուր տարի որոշակի չափով աճել են նաև պետական բյուջեից ֆինանսական համահարթեցման սկզբունքով տրամադրվող դոտացիաների ծավալները: Հաշվի առնելով այդ երկու հանգամանքները, համայնքի 2017-21թթ. տարեկան բյուջեների ընդհանուր մուտքերը կանխատեսվել են՝ յուրաքանչյուր տարի միջին հաշվով մոտ 100.000 հազ. դրամ ընդհանուր աճով, նախորդ տարվա ընդհանուր մուտքերի նկատմամբ (տե՛ս աղյուսակ 2):

Աղյուսակ 2. Համայնքի 2015-2016թթ. բյուջեների մուտքերի ցուցանիշները և 2017-2021թթ. բյուջեների մուտքերի կանխատեսումը

Հ/Հ	Մուտքերի անվանումը	հազար դրամ						
		2015թ. փաստ	2016թ. փաստ.	2017թ. կանխ	2018թ. կանխ	2019թ. կանխ.	2020թ. կանխ.	2021թ. կանխ.
1	2	3	4	5	6	7	8	9
	ԲՅՈՒՋԵՏԱՅԻՆ ՄՈՒՏՔԵՐԸ՝ ԸՆԴԱՄԵՆԸ (I+II+III)*	10024.2	10442.5	10542.5	10750.2	10920.5	11115.0	11335.8
I.	ԸՆԴԱՄԵՆԸ ԵԿԱՄՈՒՏՆԵՐ (1+2+3)*	10024.2	10442.5	10542.5	10750.2	10920.5	11115.0	11335.8
1.	ՀԱՐԿԵՐ ԵՎ ՏՈՒՐՔԵՐ	1803.3	2112.4	2132.6	2152.0	2172.2	2192.3	2218.6
1.1	Գույքային հարկեր անշարժ գույքից	1075.6	1075.6	1085.0	1095.2	1100.3	1200.5	1210.8
	Գույքահարկ շենքերի և շինությունների համար	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
	Հողի հարկ	1075.6	1075.6	1085.0	1095.2	1100.3	1200.5	1210.8
1.2	Գույքային հարկեր այլ գույքից	712.7	1016.8	1026.5	1046.0	1056.3	1066.0	1100.5
	Գույքահարկ փոխադրամիջոցների համար	712.7	1016.8	1026.5	1046.0	1056.3	1066.0	1100.5
1.3	Ապրանքների օգտագործման կամ գործունեության իրականացման թույլտվության վճարներ	15.0	20.0	20.0	22.0	23.0	25.0	30.0
	Տեղական տուրքեր	15.0	20.0	20.0	22.0	23.0	25.0	30.0
1.4	Ապրանքների մատակարարումից և							

	ծառայությունների մատուցումից այլ պարտադիր վճարներ							
	Պետական տուրքեր							
1.5	Այլ հարկային եկամուտներ							
	Այլ հարկերից և պարտադիր վճարներից կատարվող մասհանումներ							
	Հողի հարկի և գույքահարկի գծով համայնքի բյուջե վճարումների բնագավառում բացահայտված հարկային օրենսդրության խախտումների համար հարկատուներից գանձվող տույժեր և տուգանքներ, որոնք չեն հաշվարկվում այդ հարկերի գումարների նկատմամբ							
2.	ՊԱՇՏՈՆԱԿԱՆ ԴՐԱՄԱՇՆՈՐՀՆԵՐ	7975.1	8084.3	8084.3	90843.0	95070.0	10200.5	11000.8
2.1	Ընթացիկ արտաքին պաշտոնական դրամաշնորհներ							
2.2	Կապիտալ արտաքին պաշտոնական դրամաշնորհներ							
2.3	Ընթացիկ ներքին պաշտոնական դրամաշնորհներ	7975.1	8084.3	8084.3	90843.0	95070.0	10200.5	11000.8
ա)	Պետական բյուջեից ֆինանսական համահարթեցման սկզբունքով տրամադրվող դոտացիաներ	7975.1	8084.3	8084.3	90843.0	95070.0	10200.5	11000.8
բ)	Պետական բյուջեից տրամադրվող այլ դոտացիաներ							
գ)	Պետական բյուջեից տրամադրվող նպատակային հատկացումներ (սուբվենցիաներ)		0	0	0	0	0	0
դ)	ՀՀ այլ համայնքների բյուջեներից ընթացիկ ծախսերի ֆինանսավորման նպատակով ստացվող պաշտոնական դրամաշնորհներ							
2.4	Կապիտալ ներքին պաշտոնական դրամաշնորհներ							
ա)	Պետական բյուջեից կապիտալ ծախսերի ֆինանսավորման նպատակային հատկացումներ (սուբվենցիաներ)							
բ)	ՀՀ այլ համայնքներից կապիտալ ծախսերի ֆինանսավորման նպատակով ստացվող պաշտոնական դրամաշնորհներ							
3.	ԱՅԼ ԵԿԱՍՈՒՏՆԵՐ*	245.8	245.8	255.0	265.3	275.4	285.6	290.4
3.1	Տոկոսներ							
3.2	Շահաբաժիններ							
3.3	Գույքի վարձակալությունից եկամուտներ	225.8	225.8	225.8	235.2	245.3	255.6	265.9
	Համայնքի սեփականություն համարվող հողերի վարձակալության վարձավճարներ	225.8	225.8	225.8	235.2	245.3	255.6	265.9
	Համայնքի վարչական տարածքում գտնվող պետական սեփականություն համարվող հողերի վարձակալության վարձավճարներ							
	Համայնքի վարչական տարածքում գտնվող պետության և համայնքի սեփականությանը պատկանող հողամասերի կառուցապատման իրավունքի դիմաց գանձվող վարձավճարներ							

	Այլ գույքի վարձակալությունից մուտքեր							
3.4	Համայնքի բյուջեի եկամուտներ ապրանքների մատակարարումից և ծառայությունների մատուցումից, այդ թվում							
	Պետության կողմից ՏԻՄ-երին պատվիրակված լիազորությունների իրականացման ծախսերի ֆինանսավորման համար պետական բյուջեից ստացվող միջոցներ							
3.5	Վարչական գանձումներ							
	Տեղական վճարներ							
	Համայնքի վարչական տարածքում ինքնակամ կառուցված շենքերի, շինությունների օրինականացման համար վճարներ							
	Օրենքով սահմանված դեպքերում համայնքային հիմնարկների կողմից առանց տեղական տուրքի գանձման մատուցվող ծառայությունների կամ կատարվող գործողությունների դիմաց ստացվող (գանձվող) վճարներ							
3.6	Մուտքեր տույժերից, տուգանքներից							
	Վարչական իրավախախտումների համար ՏԻՄ-երի կողմից պատասխանատվության միջոցների կիրառումից եկամուտներ							
	Մուտքեր համայնքի բյուջեի նկատմամբ ստանձնած պայմանագրային պարտավորությունների չկատարման դիմաց գանձվող տույժերից							
3.7	Ընթացիկ ոչ պաշտոնական դրամաշնորհներ							
3.8	Կապիտալ ոչ պաշտոնական դրամաշնորհներ							
3.9	Այլ եկամուտներ*	0.0	0.0	0.0	100.0	100.0	200.0	200.0
	Համայնքի գույքին պատճառած վնասների փոխհատուցումից մուտքեր							
	Վարչական բյուջեի պահուստային ֆոնդից ֆոնդային բյուջե կատարվող հատկացումներից մուտքեր	0.0	0.0	0.0	200.0	0.0	300.0	200.0
	Օրենքով և իրավական այլ ակտերով սահմանված՝ համայնքի բյուջեի մուտքագրման ենթակա այլ եկամուտներ	0.0	0.0	0.0	300.0	200.0	0.0	300.0
II.	ՈՉ ՖԻՆԱՆՍԱԿԱՆ ԱԿՏԻՎՆԵՐԻ ԻՐԱՅՈՒՄԻՑ ՄՈՒՏՔԵՐ (1+2+3+4)				0.0			
1.	Հիմնական միջոցների իրացումից մուտքեր				0.0			
	Անշարժ գույքի իրացումից մուտքեր				0.0			
	Շարժական գույքի իրացումից մուտքեր				0.0			
	Այլ հիմնական միջոցների իրացումից մուտքեր							
2.	Պաշարների իրացումից մուտքեր							
3.	Բարձրարժեք ակտիվների իրացումից մուտքեր							
4.	Չարտադրված ակտիվների իրացումից մուտքեր							
	Հողի իրացումից մուտքեր							
	Ոչ նյութական չարտադրված ակտիվների							

	իրացումից մուտքեր							
III.	ՀԱՄԱՅՆՔԻ ԲՅՈՒՋԵԻ ՀԱՎԵԼՈՒՐԴԻ ՕԳՏԱԳՈՐԾՄԱՆ ՈՒՂՂՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԸ ԿԱՄ ՊԱԿԱՍՈՒՐԴԻ (ԴԵՖԻՑԻՏ) ՖԻՆԱՆՍԱՎՈՐՄԱՆ ԱՂԲՅՈՒՐՆԵՐԸ (Ա+Բ)	1557.5	1557.5	0	0			
Ա.	ՆԵՐՔԻՆ ԱՂԲՅՈՒՐՆԵՐ (1+2)	1557.5	1557.5	1557.5	0			
1.	ՓՈՒՍԱՌՈՒ ՄԻՋՈՑՆԵՐ							
1.1	Արժեթղթեր							
	-թողարկումից և տեղաբաշխումից մուտքեր							
	-հիմնական գումարի մարում							
1.2	Վարկեր							
	-վարկերի ստացում							
	-ստացված վարկերի հիմնական գումարի մարում							
1.3	Փոխատվություններ							
	-բյուջետային փոխատվությունների ստացում							
	-ստացված փոխատվությունների գումարի մարում							
2.	ՖԻՆԱՆՍԱԿԱՆ ԱԿՏԻՎՆԵՐ	1557.5	1557.5	1557.5	0			
2.1	Բաժնետոմսեր և կապիտալում այլ մասնակցություն							
	-համայնքային սեփականության բաժնետոմսերի և կապիտալում համայնքի մասնակցության իրացումից մուտքեր							
	-իրավաբանական անձանց կանոնադրական կապիտալում պետական մասնակցության, պետական սեփականություն հանդիսացող անշարժ գույքի (բացառությամբ հողերի), այդ թվում՝ անավարտ շինարարության օբյեկտների մասնավորեցումից առաջացած միջոցներից համայնքի բյուջե մասհանումից մուտքեր							
	-բաժնետոմսեր և կապիտալում այլ մասնակցություն ձեռքբերում							
2.2	Փոխատվություններ							
	-նախկինում տրամադրված փոխատվությունների դիմաց ստացվող մարումներից մուտքեր							
	-փոխատվությունների տրամադրում							
2.3	Համայնքի բյուջեի միջոցների տարեսկզբի ազատ մնացորդը	1557.5	1557.5	1557.5	0			
2.4	Համայնքի բյուջեի ֆոնդային մասի ժամանակավոր ազատ միջոցների տրամադրում վարչական մաս							
2.5	Համայնքի բյուջեի ֆոնդային մասի ժամանակավոր ազատ միջոցներից վարչական մաս տրամադրված միջոցների վերադարձ ֆոնդային մաս							
2.6	Համայնքի բյուջեի հաշվում միջոցների մնացորդները հաշվետու ժամանակահատվածում որից՝ ծախսերի ֆինանսավորմանը չուղղված համայնքի բյուջեի միջոցների տարեսկզբի ազատ մնացորդի գումարը							
Բ.	ԱՐՏԱՔԻՆ ԱՂԲՅՈՒՐՆԵՐ							

1.	ՓՈՆԱՌՈՒ ՄԻՋՈՑՆԵՐ							
1.1	Արժեթղթեր							
	-թողարկումից և տեղաբաշխումից մուտքեր							
	-հիմնական գումարի մարում							
1.2	Վարկեր							
	-վարկերի ստացում							
	-ստացված վարկերի հիմնական գումարի մարում							
1.3	Փոխատվություններ							
	-փոխատվությունների ստացում							
	-ստացված փոխատվությունների գումարի մարում							

5. ՀԱՄԱՅՆՔԻ ՈԼՈՐՏԱՅԻՆ ԾՐԱԳՐԵՐԻ ՑԱՆԿԻ ԿԱԶՄՈՒՄ ԵՎ ԱՌԱՋՆԱՀԵՐԹՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ՍԱՀՄԱՆՈՒՄ, ՄԻՋՈՑԱՌՈՒՄՆԵՐԻ ՆԿԱՐԱԳՐՈՒԹՅՈՒՆ

Ելնելով համայնքի իրավիճակի վերլուծության և գնահատման արդյունքներից, համայնքում ներկայում արձանագրված հիմնախնդիրներից, համայնքի զարգացման՝ ՏԻՄ-երի կողմից ընտրված ռազմավարությունից և առաջիկա հինգ տարիների համար սահմանված հիմնական նպատակներից, ՀՀԶԾ-ի կառավարման հանձնաժողովի կողմից քննարկվել և որոշվել է առաջարկվող ծրագրերի ցանկը (աղյուսակ 2)՝ ընդգրկելու համայնքի 2017-21թթ. ՀՀԶԾ-ում:

Աղյուսակ 2. 2017-21թթ. ՀՀԶԾ-ում ընդգրկելու համար առաջարկվող ծրագրերի ցանկը

Հ/հ	Ծրագրի անվանումը	Ծրագրի մտավոր արժեքը (հազ. դրամ)
1.	Մանկապարտեզի շենքում տեղակայված համայնքապետարանի շենքի վերանորոգում, ներքին հարդարում, դուռ-պատուհանների փոխարինում և ջեռուցում	1.000.000
2.	Զրամատակարարման ներհամայնքային համակարգի ընթացիկ վերնորոգում	10.000.000
3.	Համայնքի աշխատակազմի համար տրանսպորտային միջոցի ձեռքբերում	2,500.000
4.	Ներհամայնքային ճանապարհների և փողոցների նորոգում և բարեկարգում	5000.000
5.	Գյուղտեղնիկայի ձեռքբերում	10.000.000

Առաջարկվող ծրագրերի առաջնահերթությունները որոշելու նպատակով, ՀՀԶԾ-ի կառավարման հանձնաժողովի կողմից սահմանվել են ծրագրերի գնահատման հետևյալ չափանիշները՝

- հանրության աջակցությունը,
- ազդեցությունը արտագաղթի կանխման վրա,
- համայնքի կարողությունների հզորացում,
- բնակչության սոցիալական պայմանների բարելավում:

Կիրառելով ծրագրերի առաջնահերթությունների որոշման մասնակցային կառավարման մեթոդը և օգտագործելով ծրագրերի գնահատման սահմանված չափանիշները՝ ՀՀԶԾ-ի կառավարման հանձնաժողովը որոշել է վերևում առաջարկված համայնքային ծրագրերի առաջնահերթությունները (աղյուսակ 3):

Աղյուսակ 3. Համայնքային ծրագրերի առաջնահերթությունների որոշումը

Հ/հ	Ծրագրի	Ծրագրի	Գնահատման չափանիշներ (0-10 բալ)	Ծրագ
-----	--------	--------	---------------------------------	------

	անվանումը	մոտավ. արժեքը (հազ. դրամ)	Հանրության աջակցությունը	Ազդեցությունը արտագաղթի կանխման վրա	Համայնքի կարողությունների հզորացում	Բնակչության սոցիալական պայմանների բարելավում	Ընդամենը (բայ)	րի առաջնահերթությունը
1	Մանկապարտեզի շենքում տեղակայված համայնքապետարանի շենքի վերանորոգում, ներքին հարդարում, դուռ-պատուհանների փոխարինում և ջեռուցում	1.000.000	2	3	5	7	17	1
2	Գյուղտեխնիկայի ձեռքբերում	10.000.000	2	7	5	8	22	2
3.	Ջրամատակարարման ներհամայնքային համակարգի ընթացիկ նորոգում	10.000.000	6	6	3	7	22	3
4.	Համայնքի աշխատակազմի համար տրանսպորտային միջոցի ձեռքբերում	2.500.000	x	x	2	4	6	5
5.	Ներհամայնքային ճանապարհների և փողոցների նորոգում և բարելավում	5.000.000	8	7	9	8	31	4

Ստորև կներկայացնենք միջոցառումների նկարագրությունը՝ ըստ ոլորտների:

1. Միջոցառման նկարագրություն

«Մանկապարտեզի շենքում տեղակայված համայնքապետարանի շենքի վերանորոգում, ներքին հարդարում, դուռ-պատուհանների փոխարինում և ջեռուցում»

/միջոցառման անվանում/

Միջոցառման ոլորտ	Համայնքապետարանի աշխատակազմի աշխատակիցների աշխատունակության բարձրացում և համայնքի ղեկավարի և ավագանու կողմից իրականացվելիք եռամսյակային ընդունելությունների, հանրային բաց լսումների և /կամ/ քննարկումների ավելի բարձր մակարդակ:						
Միջոցառման անմիջական նպատակ	Համայնքային նշանակության խնդիրների վերհանման և լուծման արդյունավետության աճ						
	Ցուցանիշներ	Ելակետային արժեք	Թիրախային արժեքներ				
	2016	2017	2018	2019	2020	2021	
	1.						
Միջոցառման միջանկյալ արդյունքներ	Ցուցանիշներ	Ելակետային արժեք	Թիրախային արժեքներ				
		2016	2017	2018	2019	2020	2021
	2.						
	Ցուցանիշներ	Ելակետային արժեք	Թիրախային արժեքներ				
	2016	2017	2018	2019	2020	2021	

Միջոցառման հիմնական գործողություններ	1.Ֆինանսավորման ապահովում: 2.Շինանյութերի ձեռքբերում: 3.Աշխատուժի ապահովում/համայնքի անդամներ/ 4.Աշխատանքի պլանավորում:				
Միջոցառման բյուջեն	2017	2018	2019	2020	2021
	600.000	700.000	800.000	900.000	1.000.000
Միջոցառման իրականացման համար անհրաժեշտ այլ ռեսուրսներ					
Միջոցառման հիմնական ռիսկերը	1.Անհրաժեշտ աշխատուժի ապահովման ոչ բավարար մակարդակ:				

Միջոցառման հիմնական շահառուները	Միջոցառման հիմնական շահառուները համայնքի բոլոր բնակիչներն են:
Միջոցառման սկիզբ	2017
Միջոցառման ավարտ	2021

2. Միջոցառման նկարագրություն

<<Զբամատակարարման ներհամայնքային համակարգի ընթացիկ նորոգում >>

/միջոցառման անվանում/

Միջոցառման ոլորտ	Զրային պաշարների կորուստների կանխում:						
Միջոցառման անմիջական նպատակ	Ներհամայնքային ջրային ցանցի մաշվածության, ակունքի աղտոտվածության վերացում, սանիտարահամաճարակային անվտանգության ապահովում:						
	Ցուցանիշներ Խմելու ջրի քանակական և որակական աճ	Ելակետային արժեք	Թիրախային արժեքներ				
		2016	2017	2018	2019	2020	2021
	1.Սանիտարական նորմերին համապատասխան խմելու ջրի մատակարարման ապահովում:						

Միջոցառման միջանկյալ արդյունքներ	Ցուցանիշներ	Ելակետային արժեք	Թիրախային արժեքներ				
		2016	2017	2018	2019	2020	2021
	2.						
	Ցուցանիշներ	Ելակետային արժեք	Թիրախային արժեքներ				
	2016	2017	2018	2019	2020	2021	
Միջոցառման հիմնական գործողություններ	1.Ֆինանսավորման ապահովում: 2.Խողովակների,փականների ,դիտահորների և կափարիչների ձեռքբերում,վերանորոգում ու փոխարինում 3.Աշխատուժի ապահովում/համայնքի անդամներ/: 4.Աշխատանքի պլանավորում:						
Միջոցառման բյուջեն	2017	2018	2019	2020	2021		
	6.000.000	7.000.000	8.000.000	9.000.000	10.000.000		
Միջոցառման իրականացման համար անհրաժեշտ այլ ռեսուրսներ							

Միջոցառման հիմնական ռիսկերը	1. Անհրաժեշտ աշխատուժի ապահովման ոչ բավարար մակարդակ: 2. Ֆինանսավորման համար դրամաշնորհային միջոցների բացակայություն: 3. Կազմակերպման համար ներդրումների բացակայության ոչ բավարար մակարդակ:
Միջոցառման հիմնական շահառուները	Միջոցառման հիմնական շահառուները համայնքի բոլոր բնակիչներն են:
Միջոցառման սկիզբ	2017
Միջոցառման ավարտ	2021

3. Միջոցառման նկարագրություն

**<< Ներհամայնքային ճանապարհների և փողոցների նորոգում և բարեկարգում >>
/միջոցառման անվանում/**

Միջոցառման ոլորտ	Ճանապարհների և փողոցների նորոգում ու բարեկարգում:					
Միջոցառման անմիջական նպատակ	Տրանսպորտային միջոցների համար բավարար երթևեկության պայմանների ստեղծում:					
	Ցուցանիշներ Գույքահարկի ցուցանիշների աճ	Ելակետային արժեք	Թիրախային արժեքներ			
		2016	2017	2018	2019	2020

	1.Բարեկարգ ճանապարհների ապահովվում:						
Միջոցառման միջանկյալ արդյունքներ	Ցուցանիշներ	Ելակետային արժեք	Թիրախային արժեքներ				
		2016	2017	2018	2019	2020	2021
	2.						
	Ցուցանիշներ	Ելակետային արժեք	Թիրախային արժեքներ				
	2016	2017	2018	2019	2020	2021	
Միջոցառման հիմնական գործողություններ	1.Ֆինանսավորման ապահովում: 2.Շինանյութերի ձեռքբերում: 3.Աշխատուժի ապահովում/համայնքի անդամներ/ 4.Աշխատանքի պլանավորում:						
Միջոցառման բյուջեն	2017	2018	2019	2020	2021		
	1.000.000	2.000.000	3.000.000	4.000.000	5.000.000		

<p>Միջոցառման իրականացման համար անհրաժեշտ այլ ռեսուրսներ</p>	
<p>Միջոցառման հիմնական ռիսկերը</p>	<p>1. Անհրաժեշտ աշխատուժի ապահովման ոչ բավարար մակարդակ: 2. Ֆինանսավորման համար դրամաշնորհային միջոցների բացակայություն: 3. Կազմակերպման համար ներդրումների բացակայության ոչ բավարար մակարդակ:</p>
<p>Միջոցառման հիմնական շահառուները</p>	<p>Միջոցառման հիմնական շահառուները համայնքի բոլոր բնակիչներն են:</p>
<p>Միջոցառման սկիզբ</p>	<p>2017</p>
<p>Միջոցառման ավարտ</p>	<p>2021</p>

4. Միջոցառման նկարագրություն
 << Գյուղատեխնիկայի ձեռքբերում >>
 /միջոցառման անվանում/

Միջոցառման ոլորտ	Գյուղատեխնիկայի ձեռքբերում:						
Միջոցառման անմիջական նպատակ	Գյուղատնտեսական նշանակության հողերի բերքատվության բարձրացում և գյուղմթերքների արտադրությունը ավելացում:						
	Ցուցանիշներ Գյուղատնտեսական նշանակության հողերի բերքատվության աճ	Ելակետային արժեք	Թիրախային արժեքներ				
		2016	2017	2018	2019	2020	2021
	1 Գյուղմթերքների ավելացում :						
Միջոցառման միջանկյալ արդյունքներ	Ցուցանիշներ	Ելակետային արժեք	Թիրախային արժեքներ				
		2016	2017	2018	2019	2020	2021
	2.						
	Ցուցանիշներ	Ելակետային արժեք	Թիրախային արժեքներ				
		2016	2017	2018	2019	2020	2021
Միջոցառման հիմնական գործողություններ	1.Ֆինանսավորման ապահովում: 2.Աշխատուժի ապահովում/համայնքի անդամ/:						

Միջոցառման բյուջեն	2017	2018	2019	2020	2021
	6.000.000	7.000.000	8.000.000	9.000.000	10.000.000
Միջոցառման իրականացման համար անհրաժեշտ այլ ռեսուրսներ					
Միջոցառման հիմնական ռիսկերը	<p>1. Անհրաժեշտ աշխատուժի ապահովման համար ոչ բավարար գիտելիքներ:</p> <p>2. Ֆինանսավորման համար դրամաշնորհային միջոցների բացակայություն:</p> <p>3. Կազմակերպման համար ներդրումների բացակայության ոչ բավարար մակարդակ:</p>				
Միջոցառման հիմնական շահառուները	Միջոցառման հիմնական շահառուները համայնքի բոլոր բնակիչներն են:				
Միջոցառման սկիզբ	2017				
Միջոցառման ավարտ	2021				

5. Միջոցառման նկարագրություն
<< Տրանսպորտային միջոցի ձեռքբերում >>
/միջոցառման անվանում/

Միջոցառման ոլորտ	Տրանսպորտային միջոցի ձեռքբերում:						
Միջոցառման անմիջական նպատակ	Համայնքապետարանի աշխատակազմի աշխատակիցների աշխատանքային պայմանների բարելավում և հարմարավետության:						
	Ցուցանիշներ Աշխատունակության բարձրացում և ժամանակի խնայողություն:	Ելակետային արժեք	Թիրախային արժեքներ				
		2016	2017	2018	2019	2020	2021
	1. Աշխատանքային պայմանների բարելավում:						
Միջոցառման միջանկյալ արդյունքներ	Ցուցանիշներ	Ելակետային արժեք	Թիրախային արժեքներ				
		2016	2017	2018	2019	2020	2021
	2.						
	Ցուցանիշներ	Ելակետային արժեք	Թիրախային արժեքներ				
	2016	2017	2018	2019	2020	2021	
Միջոցառման հիմնական գործողություններ	1.Ֆինանսավորման ապահովում: 2.Աշխատուժի ապահովում/համայնքի անդամ/:						

Միջոցառման բյուջեն	2017	2018	2019	2020	2021
	2,1.000.000	2,2.000.000	2,3.000.000	2,4.000.000	2,5.000.000
Միջոցառման իրականացման համար անհրաժեշտ այլ ռեսուրսներ					
Միջոցառման հիմնական ռիսկերը	<p>1. Անհրաժեշտ աշխատուժի ապահովման համար ոչ բավարար գիտելիքներ:</p> <p>2. Ֆինանսավորման համար դրամաշնորհային միջոցների բացակայություն:</p> <p>3. Կազմակերպման համար ներդրումների բացակայության ոչ բավարար մակարդակ:</p>				
Միջոցառման հիմնական շահառուները	Միջոցառման հիմնական շահառուները համայնքի բոլոր բնակիչներն են:				
Միջոցառման սկիզբ	2017				
Միջոցառման ավարտ	2021				

Համայնքի տարածական զարգացումը սահմանող՝ քաղաքաշինական ծրագրային փաստաթղթերի մշակման կամ դրանց փոփոխման (լրացման) մասին դրույթներ

Քանի որ համայնքը չունի իր տարածական զարգացումը սահմանող՝ քաղաքաշինական ծրագրային փաստաթղթեր (գոտիավորման նախագիծ, ընթացիկ քաղաքաշինական քարտեզ, քաղաքաշինական կադաստր, քաղաքաշինական կանոնադրություն և այլն), իսկ այդ փաստաթղթերի նախագծման (մշակման) պատվիրատուն, համաձայն <Քաղաքաշինության մասին> ՀՀ օրենքի, համայնքն է, հնգամյա ժամանակահատվածում նախատեսվում է համագործակցություն ծավալել Հայաստանում գործող նախագծային ինստիտուտների հետ՝ կազմելու համայնքի (բնակավայրի) գլխավոր քարտեզի մշակման աշխատանքների նախահաշիվը: Համայնքի գլխավոր քարտեզի մշակման նախահաշիվային արժեքը հաշվարկելուց հետո միջոցներ կձեռնարկվեն՝ հայթայթելու պահանջվող գումարը ֆինանսավորման արտաքին աղբյուրներից (պետություն, միջազգային և տեղական դոնոր կազմակերպություններ, մասնավոր ներդրողներ), քանի որ համայնքի բյուջետային միջոցների ներկայիս սուղ վիճակն առայժմ թույլ չի տալիս կատարել նմանատիպ ծախսերը համայնքի բյուջեից:

Համայնքի համար անչափ կարևոր այս հարցի լուծման այլընտրանքային տարբերակ է դիտարկվում մոտ ապագայում Հայաստանում ծրագրվող վարչատարածքային բարեփոխումների շրջանակներում խոշորացվող համայնքների կազմում ընդգրկված բնակավայրերի քաղաքաշինական ծրագրային փաստաթղթերի նախագծումը, քննարկումը, հաստատումը և կիրառումը՝ խոշորացվող համայնքի բյուջեի միջոցների հաշվին:

Շրջակա միջավայրի պահպանմանն ուղղված նախատեսվող միջոցառումներ

2017-21թթ. ընթացքում համայնքի սեփականություն համարվող հողերի, անտառային և ջրային տարածքների, ինչպես նաև բնության և շրջակա միջավայրի պահպանության ոլորտում նախատեսվում է կազմակերպել և իրականացնել հետևյալ միջոցառումները՝

- համագործակցել Սպիտակի անտառտնտեսության հետ՝ համայնքի անտառային ֆոնդի պահպանությունը, մասնավորապես՝ անտառում ձմեռնամուտի սանիտարական հատումները, սահմանված նորմերին համապատասխան պատշաճ մակարդակով իրականացնելու համար,
- լայն բացատրական աշխատանք կատարել բնակչության հետ՝ կենցաղային աղբը չթափելու դրա համար չնախատեսված վայրերում, զերծ մնալու բնության և շրջակա միջավայրի աղտոտումից ու վնասումից,

- տարածաշրջանի այլ համայնքների հետ ծավալել միջհամայնքային համագործակցություն՝ լուծելու ընդհանուր աղբավայրի, աղբահանության և սանիտարական մաքրման ծառայությունների կազմակերպման և մատուցման հարցերը,
- սահմանել վերահսկողություն համայնքին տեխնիկական ջրի մատակարարման ջրային ավազանում՝ արգելելու անասունների մուտքն ավազան, կանխարգելելու բնության և շրջակա միջավայրի աղտոտումը և վնասումը, ինչպես նաև սուր վարակիչ հիվանդությունների առաջացման և տարածման վտանգը համայնքում,
- յուրաքանչյուր տարի գարնանը համայնքում կազմակերպել 2-3 շաբաթօրյակներ՝ իրականացնելու բնության և շրջակա միջավայրի մաքրության, ծառատնկման և ծաղկատնկման աշխատանքներ, ներգրավելով նաև երիտասարդներին և դպրոցականներին:

Համայնքում գործարար միջավայրի բարելավմանն ուղղված միջոցառումներ

Չնայած ՀՀ օրենսդրությամբ ՏԻՄ-երն այս ոլորտում պարտադիր լիազորություններ համարյա թե չունեն, այնուամենայնիվ, համայնքի ՏԻՄ-երը շահագրգռված են համայնքում գործարար միջավայրի բարելավմամբ և պատրաստակամ են ըստ ամենայնի օժանդակել այս ոլորտում ցանկացած նոր նախաձեռնության, քանի որ այն մեծապես կնպաստի համայնքում նոր աշխատատեղերի ստեղծմանը, բնակչության եկամուտների ավելացմանը և վճարունակության բարձրացմանը, համայնքի բյուջետային սեփական միջոցների հավաքագրման մակարդակի բարձրացմանը և ծավալի մեծացմանը, և, այս ամենի արդյունքում՝ համայնքի ընդհանուր զարգացմանը:

Համայնքում գործարար միջավայրի բարելավմանն ուղղված՝ 2017-21թթ. ընթացքում նախատեսվում է իրականացնել հետևյալ միջոցառումները՝

- համայնքում իրթանել անասնապահական, թռչնապահական և մեղվապահական մթերքների (մասնավորապես՝ կաթի, մսի, ձվի, մեղրի) արտադրության, հանձնման և վերամշակման արտադրամասերի ստեղծումը, գործարկումը և զարգացումը,

- համայնքում կազմակերպել և աստիճանական զարգացնել տնային պայմաններում բնական հյուսիսի արտադրությունը և իրացումը,
- համայնքում խթանել առևտրի և ծառայությունների փոքր ու միջին նոր կետերի բացումը, բնակչությանը և հյուրերին պատշաճ մակարդակով սպասարկումը՝ պաշտպանելով դրանց սեփականատերերի իրավունքները և շահերը,
- աստիճանաբար նորոգել և բարեկարգել ներհամայնքային ճանապարհները և փողոցները, անցկացնել արտաքին լուսավորության համակարգեր, տեղադրել ճանապարհային նշաններ՝ նպաստելու համայնքում գործարար միջավայրի բարելավմանը և բիզնեսի զարգացմանը,
- համայնքային նոր կենտրոնում տարեկան 2 անգամ կազմակերպել համայնքի գործարարների հանդիպումներ, կլոր-սեղան քննարկումներ, ցուցահանդես-վաճառքներ, փորձի փոխանակման և այլ միջոցառումներ:

Աղետների ռիսկի կառավարման հիմնական մոտեցումներ

Համայնքում աղետների ռիսկի կառավարմանն ուղղված՝ 2017-21թթ. ընթացքում նախատեսվում է իրականացնել հետևյալ միջոցառումները՝

- համայնքի բնակչության իմացության, հմտությունների, գիտելիքների մակարդակի ուսումնասիրում և համայնքում առկա ռեսուրսների բացահայտում, որոնք հնարավոր է ուղղել աղետների ռիսկի նվազեցմանը նպաստող համայնքահեն միջոցառումների պլանավորմանն ու իրականացմանը,
- համայնքի խոցելիության և կարողությունների գնահատում, ներառյալ այդ գործընթացի կազմակերպման և իրականացման խմբի ձևավորումը, նախապատրաստական աշխատանքները, տվյալների հավաքագրումը և հետազոտումը՝ համապատասխան գործիքների և մեթոդների ընտրությամբ, վերլուծական աշխատանքների իրագործումը՝ յուրաքանչյուր փուլում ձեռնարկվող քայլերի և ակնկալվող արդյունքների ամրագրմամբ և ձևակերպմամբ,
- համայնքում աղետների ռիսկի կառավարման գործողությունների և միջոցառումների պլանի կազմում և իրականացում,
- համայնքում աղետների ռիսկի կառավարման կանխարգելիչ միջոցառումների կազմակերպում և իրականացում:

Համայնքի կոմունալ ենթակառուցվածքների զարգացմանն ուղղված միջոցառումներ

Համայնքի կոմունալ ենթակառուցվածքների զարգացմանն ուղղված՝ 2017-21թթ. ընթացքում նախատեսվում է իրականացնել հետևյալ աշխատանքները և միջոցառումները՝

- համայնքի սեփականություն համարվող կոմունալ ենթակառուցվածքների պահպանում, շահագործում, ըստ հնարավորությունների՝ նորոգում և զարգացում,
- համայնքի կոմունալ տնտեսության աշխատանքի կազմակերպում,
- վերահսկողություն համայնքի բնակչությանը պետական կառավարման և տեղական ինքնակառավարման մարմինների, մասնավոր կազմակերպությունների կողմից մատուցվող կոմունալ ծառայությունների (ջրամատակարարում և ջրահեռացում, գազամատակարարում, էլեկտրամատակարարում, աղբահանություն և սանիտարական մաքրում, բնակավայրի բարեկարգում և կանաչապատում, գերեզմանատան գործունեության կազմակերպում և դրա պահպանում և այլն) շրջանակի աստիճանական ընդլայնման և որակի անշեղ բարձրացման նկատմամբ:

Տեղական ինքնակառավարմանը բնակիչների մասնակցությանն ուղղված միջոցառումներ

Համայնքի բնակիչների մասնակցությունը տեղական ինքնակառավարմանը ոլորտում նախատեսվում է իրականացնել հետևյալ միջոցառումները՝

- տեղական ինքնակառավարմանը բնակիչների մասնակցության կարգի մշակում, հանրային քննարկում, համայնքի ավագանու կողմից քննարկում և հաստատում, գործողության մեջ դնում,
- համայնքի բնակչության իրազեկվածության բարձրացում՝ ՀՀ տեղական ինքնակառավարման ոլորտի օրենսդրության և համայնքի ՏԻՄ-երի գործունեության վերաբերյալ ,
- համայնքի կարիքների և հիմնախնդիրների պարբերական քննարկում, վերլուծում և գնահատում՝ ֆոկլուս-խումբ քննարկումների, համայնքային հանդիպումների, ժողովների և բնակիչների հետ անմիջական շփումների և երկխոսությունների միջոցով,
- բնակիչների ներգրավում համայնքի բյուջեի և զարգացման ծրագրերի մասնակցային պլանավորման, իրականացման, մշտադիտարկման և գնահատման գործընթացներում,
- համայնքի բնակիչների շահերի պաշտպանություն և համախմբում (մոբիլիզացիա)՝ համայնքի որոշակի խնդիրների լուծման, հանրային ծառայությունների մատուցման շուրջ,
- համայնքի ՏԻՄ-երի (ղեկավար, ավագանի), աշխատակազմի, ակտիվ բնակիչների շարունակական կրթում և վերապատրաստում տեղական ինքնակառավարմանը բնակչության մասնակցության բնագավառում:

6. ՀԱՄԱՅՆՔԻ ՍԵՓԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆ ՀԱՄԱՐՎՈՂ ՇԵՆՔԵՐԻ, ՇԻՆՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ԵՎ ՀՈՂԱՄԱՍԵՐԻ ՕՏԱՐՄԱՆ ՔԱՌԱՄՅԱ ԾՐԱԳԻՐԸ

Համայնքի անավարտ մանկապարտեզի շենքն առայժմ նպատակահարմար չի գտնվում ներառել համայնքի 2017-21թթ. օտարման հնգամյա ծրագրում՝ հետագայում դրա վերակառուցման և վերականգնման միջոցով համայնքում մշակույթի տուն հիմնելու և շահագործելու նպատակով:

Համայնքի բնակիչները սեփականության իրավունքով տնամերձեր կամ այլ նշանակության հողամասեր ձեռքբերելու ցանկություն և/կամ հնարավորություն առայժմ չունեն, այդ պատճառով 2017-21թթ. ընթացքում համայնքի սեփականություն համարվող հողերի օտարման հնգամյա ծրագիր չի նախատեսվում:

ԵԶՐԱՓԱԿՈՒՄ

Համաձայն տեղական ինքնակառավարման բնագավառի ՀՀ օրենսդրության, ՀՀԶԾ-ն հանդիսանում է համայնքի գալիք հինգ տարիների բյուջեների ձևավորման ծրագրային հիմքը: ՀՀԶԾ-ում 2017-21թթ. համար նախատեսված ոլորտային ծրագրերը, համայնքային ծառայությունները և միջոցառումները հիմք կհանդիսանան համայնքի այդ տարիների բյուջեների կազմման, ընդունման և իրականացման համար: Գործնականում, ՀՀԶԾ -ի իրականացումը կհանգի հիմնականում (չհաշված ֆինանսավորման այլ աղբյուրների հաշվին նախատեսված ծրագրերը, ծառայությունները և միջոցառումները) համայնքի գալիք հինգ տարիների բյուջեների մշակմանը և կատարմանը: Հետևաբար, համայնքի 2017-21թթ. ՀՀԶԾ-ն ամբողջական ծավալով իրականացնելու հարցը մեծապես կախված կլինի համայնքի առաջիկա հինգ տարիների բյուջեներում նախատեսվող մուտքերի (հատկապես՝ սեփական) փաստացի կատարման մակարդակից, ինչպես նաև դրանց խնայողաբար ու արդյունավետ ծախսումից:

ՀՀԶԾ-ի իրականացումը շատ բանով պայմանավորված կլինի նաև այն բանից, թե համայնքի ՏԻՄ-երին ինչքանով կհաջողվի նպատակային և արդյունավետ համագործակցություն ծավալել ՀՀ պետական կառավարման համապատասխան մարմինների (հատկապես՝ ՀՀ Լոռու մարզպետարանի), ՀՀ-ում (մասնավորապես՝ ՀՀ Լոռու մարզում) գործող միջազգային և տեղական դոնոր, մասնավոր և քաղաքացիական

հասարակության կազմակերպությունների, անհատ գործարարների հետ՝ համայնքային տնտեսությունում ապահովելու ՀՀԶԾ-ով պլանավորված ներդրումները և միջոցները:

ՀՀԶԾ-ում կամ տվյալ տարվա բյուջեում ներառված ծրագրերը կամ ծառայությունները պատշաճ մակարդակով իրականացնելու համար, նախատեսվում է, որ յուրաքանչյուր ծրագրի կամ ծառայության համար կսահմանվեն և կգնահատվեն դրանով նախատեսված աշխատանքների կատարման որոշակի ցուցանիշներ, որոնց միջոցով էլ մոնիթորինգի կենթարկվի և կգնահատվի տարեկան առաջընթացը ՀՀԶԾ-ով սահմանված՝ համայնքի միջնաժամկետ նպատակներին հասնելու գործում:

ՀՀԶԾ -ի կառավարման հանձնաժողովը տարին երկու անգամ կիրականացնի ՀՀԶԾ-ի տվյալ տարվա համայնքային ծրագրերի և ծառայությունների ներքին մշտադիտարկում (մոնիթորինգ), որի արդյունքները կներկայացվեն համայնքի ղեկավարին, վերջինիս կողմից էլ՝ համայնքի ավագանուն՝ ի գիտություն:

ՀՀԶԾ-ի իրականացման հսկողությունը և ներքին վերահսկողությունը կիրականացնեն համապատասխանաբար համայնքի ղեկավարը և համայնքի ավագանին: ՀՀԶԾ -ի ներքին վերահսկողության արդյունքները կներկայացվեն համայնքի ավագանուն՝ ի գիտություն:

ՀՀԶԾ-ի իրականացման յուրաքանչյուր տարվա և հնգամյա ժամկետի ավարտին ՀՀԶԾ կառավարման հանձնաժողովի կողմից կկատարվի դրա տարեկան կամ հնգամյա գնահատում՝ ՀՀԶԾ-ում ներառված ծրագրերի, ծառայությունների և աշխատանքների կատարման ցուցանիշների սահմանման և գնահատման միջոցով:

ՀՀԶԾ-ի տարեկան կամ հնգամյա գնահատման արդյունքների հիման վրա ՀՀԶԾ կառավարման հանձնաժողովը կկազմի ՀՀԶԾ-ի իրականացման տարեկան կամ հնգամյա հաշվետվությունը և կներկայացնի համայնքի ղեկավարին: Այդ հաշվետվության նպատակը կլինի՝ վեր հանել համայնքի առանցքային սոցիալ-տնտեսական զարգացումները մեկ կամ հինգ տարվա ընթացքում, բացահայտել բացթողումները, թերությունները և շեղումները հաստատված ՀՀԶԾ-ից:

Համայնքի ղեկավարը, մինչև ՀՀԶԾ-ի իրականացման տարեկան կամ հնգամյա հաշվետվությունը համայնքի ավագանուն ներկայացնելը, կկազմակերպի և կանցկացնի դրա աշխատանքային և հանրային բաց քննարկումներ 15-օրյա ժամկետում՝ այդ մասին իրազեկելով համայնքի բնակչությանը, համայնքում գործող պետական, քաղաքացիական հասարակության և մասնավոր հատվածների կազմակերպություններին, շահագրգիռ այլ անձանց: Համայնքի ղեկավարը ՀՀԶԾ-ի իրականացման տարեկան կամ հնգամյա հաշվետվությունը, դրա հանրային քննարկումների ժամանակ համայնքի հանրությունից ստացված և ընդունված դիտողությունների ու առաջարկությունների վերաբերյալ

տեղեկանքը և կից այլ փաստաթղթերը, օրենքով սահմանված կարգով, կներկայացնի համայնքի ավագանու քննարկմանը:

Համայնքի ավագանին ՀՀԶԾ-ի իրականացման տարեկան կամ հնգամյա հաշվետվությունը կքննարկի օրենքով և ավագանու կանոնակարգով սահմանված կարգով և կկայացնի համապատասխան որոշում:

Հիմնվելով ՀՀԶԾ-ի իրականացման տարեկան հաշվետվության վերաբերյալ համայնքի ավագանու կայացրած որոշման վրա, ՀՀԶԾ-ի վերանայման անհրաժեշտության դեպքում, համայնքի ղեկավարը ՀՀԶԾ-ում փոփոխություններ ու լրացումներ կատարելու վերաբերյալ իր և/կամ համայնքի ավագանու անդամներից ստացված բոլոր առաջարկությունները, օրենքով սահմանված կարգով, ներկայացնի համայնքի ավագանու քննարկմանը և հաստատմանը:

Հավելված 1

ՀԱՄԱՅՆՔԻ ՀԻՄՆԱԿԱՆ ՑՈՒՑԱՆԻՇՆԵՐԻ ԳՆԱՀԱՏՈՒՄ ԵՎ
ԿԱՆԽԱՏԵՍՈՒՄ

	ՕձձձՅՅՅՅՅՅՅՅ	ձձձՅՅ ՅՅՅՅՅՅ	2016	2017	2018	2019	2020	2021
1.	ՁձձՅՅՅՅՅՅՅՅՅՅՅ	ՅՅՅ	2200.27	2200.27	2200.27	2200.27	2200.27	2200.27
2.	ՅՅՅՅՅՅՅՅՅՅՅՅՅՅ	ՅՅՅՅՅ	542	550	555	561	570	572
3.	ՅՅՅՅՅՅՅՅՅՅՅՅՅՅ	ՅՅՅՅՅ	6	8	5	6	9	2
4.	ՅՅՅՅՅՅՅՅՅՅՅՅՅՅ	ՅՅՅՅՅ	5					
5.	ՅՅՅՅՅՅՅՅՅՅՅՅՅՅ	ՅՅՅՅՅ	204	206	208	210	212	216
6.	ՅՅՅՅՅՅՅՅՅՅՅՅՅՅ	ՅՅՅՅՅ	164	166	168	170	172	174
7.	ՅՅՅՅՅՅՅՅՅՅՅՅՅՅ	%	80	70	75	70	60	50
8.	ՅՅՅՅՅՅՅՅՅՅՅՅՅՅ	ՅՅՅՅՅ	1	1	1	1	1	1
9.	ՅՅՅՅՅՅՅՅՅՅՅՅՅՅ	ՅՅՅ	63	63	63	63	63	63
10.	ՅՅՅՅՅՅՅՅՅՅՅՅՅՅ	%	35	35	40	40	50	45
11.	ՅՅՅՅՅՅՅՅՅՅՅՅՅՅ	ՅՅՅ	3.2	3.2	3.2	3.2	3.2	3.2
12.	ՅՅՅՅՅՅՅՅՅՅՅՅՅՅ	ՅՅՅ	87.8	87.8	87.8	87.8	87.8	87.8
13.	ՅՅՅՅՅՅՅՅՅՅՅՅՅՅ	ՅՅՅ	6	6	6	6	6	6
14.	ՅՅՅՅՅՅՅՅՅՅՅՅՅՅ	ՅՅՅ	6	6	6	6	6	6
15.	ՅՅՅՅՅՅՅՅՅՅՅՅՅՅ	10000/Յ						

16.	Ü»ñÑ³ Ü³ ÜÝü³ ÜÇÝ áéá· Ü³ Ý ó³ ÝóÇ »ñÍ³ ñáóÃúáóÝÁ	ÍÜ	2.3	2.3	2.3	2.3	2.3	2.3
17.	Ø»Í ßÝáÇÝ ÁÑ³ èÝáÕ çñÇ èä³ éáóÜÁ	É/úñ	240	240	240	240	240	240
18.	æñÇ Í áñáóèi Ý»ñÁ ó³ ÝóáóÜ	%	40	50	60	50	60	60
19.	éáí áñáÓÝ»ñÇ ÁÇíÁ ¹áñáóáóÜ	Ü³ ñ¹	47	55	50	45	50	55
20.	ºñ»Ë³ Ý»ñÇ ÁÇíÁ Ü³ ÝÍ³ ä³ ñí »½áóÜ	Ü³ ñ¹						
21.	Ζαυλωρπαά»i ³ ñ³ ÝÇ ³ ßË³ i ³ i ³ ½ÜÇ ³ ßË³ i áÓÝ»ñÇ ÁÇíÁ	Ü³ ñ¹	6	6	6	6	6	6